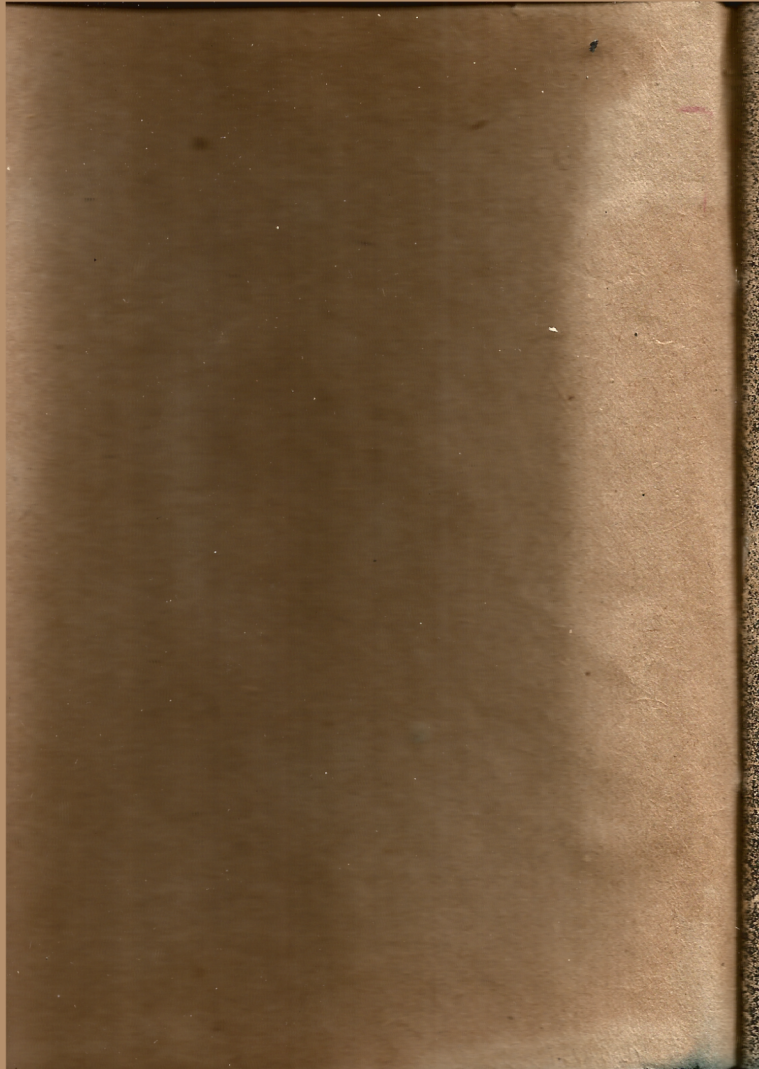
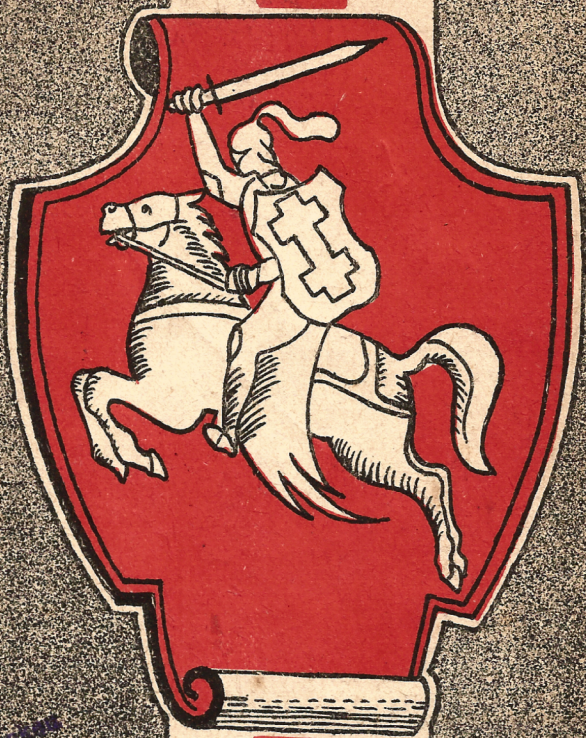

M. J. J. J. J.

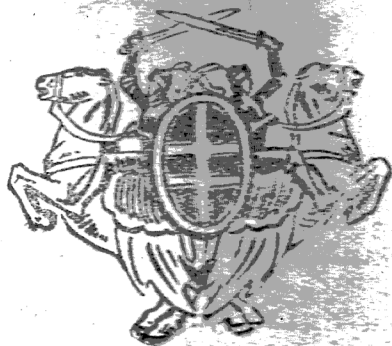
Feb. 115

П Р А Г Р А М А
Б Е Л А Р У С К А Е
НАЦЫЯНАЛ - ДЭМАКРАТЫЧНАЕ
П А Р Т Ы І

Выданьне 3

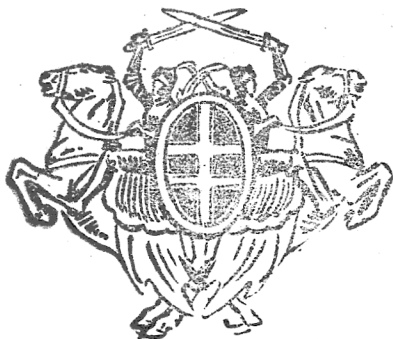
М. Ракон

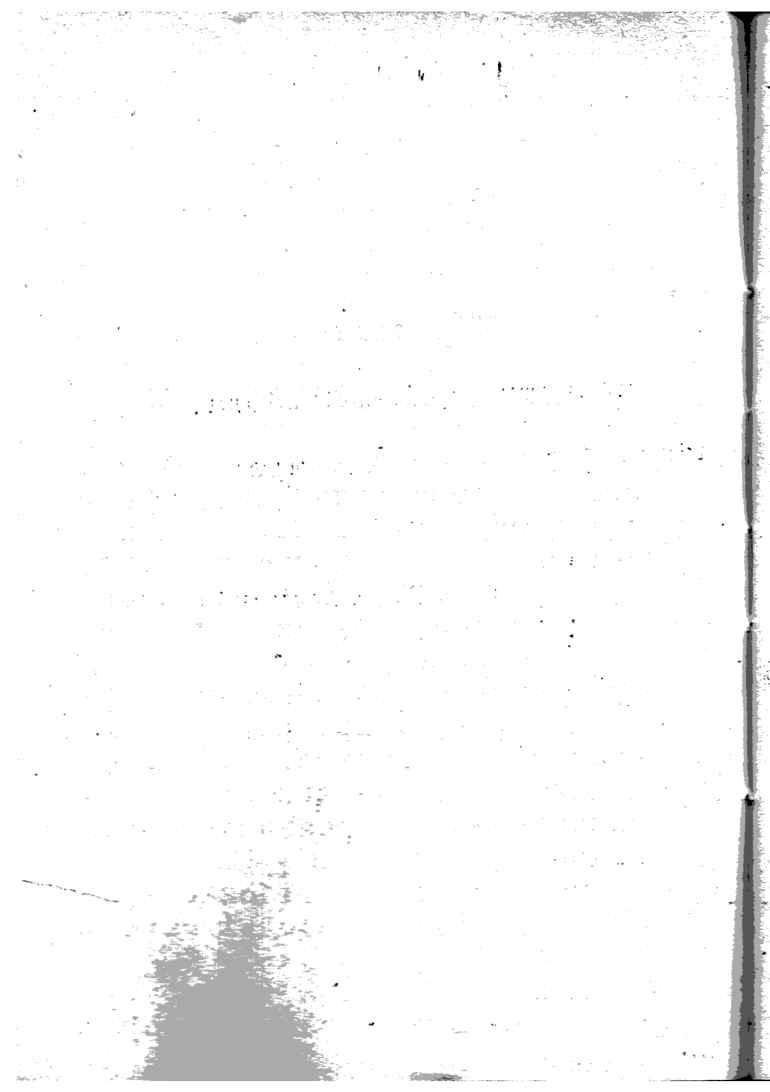
1947г.

Напачатку бы́ла Свабода,
і Свабода бы́ла ў руках Народу,
і Народ бы́ў свабодны́.

В.Гастоўскі.

Разьдзел 1

НАЦЫЯНАЛ-ДЭМАКРАТЫЗМ

§1. Ідэя с в а б о д ы н а
р о д у становіць сабою асноў
ныі пастулят беларускага на-
цыянальна-вызвольнага руху,
што й паўстаў у вабрабаванага
з найдаражэйшага скарбу - сва-
боды і пастаўленага на шлях
прымусовае дэнацыяналіза-
цыі народу ў прыродным ім-
кненьні яго да звароту зараба-
ванага і страчанага, да нацыя-
нальнага вызвалення і адрад-
жэньня.

§2. Поўнае і глыбокае зра-
зуменьне ідэі свабоды народу
прыводзіць:

а/да н а ц ы я н а л і з-
м у, паколькі навоькі народ

выступае як нацыя, свабода
якое- вонкава - палягае ў поў
най нацыянальнай незалежнасць
ці ўва ўсіх дачыненнях;

б/да д э м а к р а т ы з -
м у, паколькі ўнутро свабода
народу выступае як народаўла
дства - дэмакратыя.

Таму з гэтага гледзішча
свабоды народу нацыяналізм
і дэмакратызм становяць са-
бою толькі два бакі выяўлень
ня аднае й тае-ж існасці -
свабоднага народу, супадаючы-
ся ў вадзіным - у н а ц ы і
я н а л - д э м а к р а т ы з -
м е, які й гістарычна з'яўля-
ецца прызнаным, навет варага
мі, генэральным кірункам бела
рускага нацыянальнага руху.

§3. Таму, што ідэя нацыяна-
лізму, якая становіць першы й
вызначальны момэнт у нацыя-
нал-дэмакратызме, шырака э -
сплёатавалася/дый цяпер час -
та эксплёатуецца/ рознымі не-

демакратычнымі сыстэмамі, што спрычыніліся да набыцця гэтай ідэяй характару пэўнае адыёзнасці і непапулярнасці, навет як-бы да дыскрэдытацыі яе ў ваччу шырокіх масаў, як непарыўна-звязанае з гэнымі сыстэмамі і навет асноўна-вызначальнае ў іх, — паўстае канечная патрэба выясненіц галоўных адценьні ў гістарычным выяўленні гэтае ідэі.

Такіх галоўных адценьняў два:

З аднаго боку нацыяналізм сыстэмаў аўтарытарных, аўтарытарных, дыктатарскіх, агульна і модна называных цяпер "фашызмам", які аднак сьцільней могуць быць азначаныя, як нацыянал-а ў т а р ы т а р ы з м ці нацыянал-а ў т а к р а т ы з м;

З другога боку, нацыяналізм дэмакратычны, г. зв. нацы-

янал-д з м а к р а т ы з м.,

§4. Нацыянал-аўтарытарызм гістарычна выявіўся апошнімі часамі ў постаці італьянскага фашызму, нямецкага нацызму, а таксама й маскоўскага бальшавізму, з рукі якога назоў "фашызм" стаўся агульнай мянушкай для ўсіх сыстэмаў гэтага тыпу, не вылучаючы й самое маскоўска-бальшавіцкае, да якое ён упершыню быў трапіў прыкладзены ранейшымі аднапартыйцамі, а пазнейшымі сьмяротнымі варагамі сталінскае нацыяналістычнае "генэральнае лініі" ў ёй-камуністымі-інтэрнацыяналістымі, г.зв. "традкістымі".

Супольныя ўсім гэтым сыстэмам рысы становяць сабою асноўныя агульныя адзнакі нацыянал-аўтарытарызму, зводзячыся да:

а/абяпёртае на шавіністычным перакананьні ў найлепша-

сьці свае нацыі і дэ і с у
сь в е т н а г а м э с і я -
н і з м у яе, як "вялікага" наро
ду, пакліканага "уратаваць" сь
вет і панаваць над ім /маскоў
ска-бальшавіцкая ідэя" сусьве
тнае камуньі", як м'ісіі "вяліка
га народу кастрычніцкае рэва
люцыі", італьянска-фашыстаў
скай ідэя "новага Рыму", нямец
ка-нацыстаўскі "нардывічны ра
сізм"/;

б/і м п э р ы і я л і з м у,
як практыкі гэтае ідэі, скіра
ванае да разбудовы сусьвет
нае імперыі пад зьверхніц
твам дадзенае нацыі/італьян
ская імперыя, нямецкі "трэйці
райх", маскоўска-бальшавіцкі
СССР/;

б/і м і л і т а р ы і з м у,
як асноўнага шляху гэтае прак
тыкі - шляху ваяшчыні й
войнаў/нямецкі нацызм, маскоў
скі бальшавізм і італьянскі
фашызм, як падпальшчыкі дру-

гое сусьветнае вайны/;

г/ т а т а л і т а р ы з
м у, як на мілітарыстычных
арганізацыйных прынцыпах
аўтарытэту, субардынацыі й
дысцыпліны абাপёртае грама
дзка-палітычнае сыстэмы з
завяршэньнем яе ў выглядзе

д/ а б с а л ю т ы з м у,
як манархійнае дыктатуры,
вывершанае аднаасобнай дык-
татураю "правадыра"-неабмеж-
нага валадара / "фюрэра", "ду-
чэ", "важдзя" й г.д.-дыктату-
ра нацыянал-сацыялістычнае
партыі й Гітлера ў Нямеччы-
не, фашыстаўскае партыі й Му
саліні ў Італіі, бальшавіцкае
партыі й Сталіна ў СССР/, аба
пёртага на сыстэме

е/ т э р а р ы с т ы ч -
н а - п а л і ц ы й н а г а
р э ж ы м у, як адзіна магчы
мага спосабу ўтрыманьня ўся-
го ладу пры дапамозе аргані-
заванага тэрору, гвалту й шпія

нажу/нямецкае гестапа, маскоў-
скае ГПУ - НКВД/, што знахо-
дзіць сваё апошняе ідэялёгіч-
нае ўгрунтаваньне й асьвячэ-
ньне ў філёзофіі

ж/м а т э р ы я л і з м у
біялёгічнага /у нацыістых/ці
эканамічнага /марксыстаўска-
га ў бальшавікоў/ - "расавая"
й "клясавая" тэорыі ў падыхо-
дзе да чалавека - вызначаль-
насьць момэнту паходжаньня ў
падыходзе да гісторыі - "зма-
ганьне расаў" і "змаганьне кля-
саў", як рухавік яе.

§5. Нацыяналізм у сыстэме
нацыянал-аўтарытарызму, "фа-
шызму" выступае толькі як во-
нкавая шылда, за якой стаіць
не народ, нутрана не свабодны,
завяволечы дыктатурай над
ім, а сама гэтая дыктатура, па-
ртыйная й асабовая, якая хоць
і дзеіць намінальна ў імя й
ад імя нацыі ды паклікаючы
ся на яе, аднак фактычна не

дапушчае гэтую нацыю, самыя ейныя народныя масы ня толькі да кіравання сабою й вызначэння свае долі, але нават да беспасярэдняга й свабоднага дзеяння, нават да простага выказвання.

За нацыяналізмам-жа ў сьцісці нацыянал-дэмакратызму стаіць сам народ, свабодны й нутрана ў дэмакратыі, як форме ягонага грамадзка-налітчнага жыцця.

Таму й асноўныя рыскі нацыянал-дэмакратызму, найбольш яскрава выяўленыя ў "клясавых дэмакратыях"-ангельскай і амерыканскай, што становяць сабою тыповыя нацыянальныя дэмакратыі й як такія, ніколі не адмаўляліся й ня цураліся нацыяналізму, як свайго праводнага прынцыпу /ангельскае азначэнне нават гаворыць аб ім, як аб "групавым" сімбале сучаснае ста-

дыіі цывілізацыі"/ -зусім процілежныя вышэйвылічаным асноўным адзнакам нацыянал-аўтарызму.

Гэта:

а/сам нацыяналізм, як заснаваная на нацыянальнай самапашане й лёгічна выснаванай зь яе пашане да ўсіх іншых нацыяў "сведама сьць апрычонага характару розных народаў, улучна з тым народам, сябрам якога зьяўляецца дадзены чалавек, а таксама імкненьне да ўзмацненьня сілы, свабоды й красаваньня народаў, як такіх /брытанскае азначеньне нацыяналізму/;

б/юніянізм, як выснаванае з разгляданьня чалавечтва, як сям, і нацыяў, імкненьне да злагаднага сужыцця й супрацы народаў праз саюзнае задзіночаньне іх /Задзіночанае Каралеўства Вялікабрытаніі, Задзіночаныя Штаты

Амерыкі , ідэя Задзіночаных
Штатаў Эўропы, у ідэале - су-
сьветнае задзіночаньне нацы-
яў з сусьветным урадам на ча-
ле/;

в/ п а ц ь і ф і з м, як не-
абмежанае сьцьверджаньне міру
і такое-ж адмаўленьне вайны
наагул;

г/ п а р л я м э н т а р ы
з м, як форма народнага ўладзтва а
праз выбранае запраўднае на-
роднае прадстаўніцтва;

д/ л і б э р а л і з м, як
найшырэшая практыка свабоды
ўва ўсіх галінах людзкае
дзеянасьці - эканамічнае, гра-
мадзка-палітычнае і духовае.

§6. Нацыяналізму часта про-
цістаўляецца і н т э р н а -
ц ь і я н а л і з м, як тэорыя,
якая выходзіць із рацыяналі-
стычна-абстрактнага ўяўлень-
ня аб чалавецтве як аб зграма-
джаньні асобных людзей, а
не як аб сям, і нацыяў/з гле-

дзішча нацыянал-дэмакратызму/ ці апанаванай дыктатураю аднае "абранае нацыі" людзкае масы сьвету /з гледзішча нацыянал - аўтарытарызму/. На практыцы такі "інтернацыяналізм" найчасьцей аказваецца толькі прыкрыццём якога-небудзь канкрэтнага й пры тым моцнага нацыяналізму аўтарытарнае тэндэнцыі/"інтернацыяналізм"маскоўскага бальшавізму, як і яговы "дэмакратызм" - аблыжная маска неабмежаванае нацыяналістычнае дыктатуры/. Як такі ён адкідаецца нацыянал - дэмакратызмам, "то звязвае нацыяналізм з уяўленьнем аб сучаснай стадыі дывілізацыі, не удаючыся ў абстрактна-рацыяналістычныя разважаньні аб магчымых у далёкай будучыні ейных наступных стадыяў.

У васноўным тое-ж датычыць і да с а ц ы я л і з -

м у, што часта звязваецца зь "інтэрнацыяналізмам"/бальшавіцкі"сацыялізм"/, але часам улучаецца й у сьстэмы нацыяналістычныя як аўтарытарныя /нямецкі"нацыянал - сацыялізм"/, так і дэмакратычныя /тэорыя й практыка ангельскае Партыі Працы/, аднак як момэнт далёка неканечны /практыка амэрыканскага дэмакратызму/.

§7. Ад пачатку беларускага нацыянальнага руху, выкліканага прыродным імкненьнем народу да звароту страчанае свабоды й незалежнасьці, ад паўстанскага ўздыму Кастуся Каліноўскага, праз узрушэньства Багушэвіча, рэвалюцыйны рух 1905г. і ягонае эвалюцыйнае "нашаніўскае" завяршэньне, праз уздым нацыянальнае рэвалюцыйі 1917-18гг. і ейны шчыт-Усебеларускі Кангрэс 1917г. і Акт 25-га Сакавіка 1918г., што

M. Pankov

спарадзілі незалежную Беларускаю Народную Дэмакратычную Рэспубліку, праз трагічнае змаганьне за ейнае сьвердханьне, гераічнае Слуцкае паўстаньне 1920г., вялікі адраджэньскі рух 20-х гад. і ўзвышэньства ўва Усходняй Беларусі ды рух грамадаўскі ў Беларусі Заходняй, аж да апошняга часу, - ідэя свабоды народу, унятая ў сыстэме нацыянал-дэмакратызму, вядзе генэральны кірунак гэтага руху. Прызнацца да гэтае ідэі й сыстэмы, хоць тэрміналегічны назоў апошняе быў накінуць ворагам у працэсе змаганьня й з мэтай яго /аднак із правільным выічуцьцём існасьці справы адначасна/, выізнаць яе перад народам і сьветам ды канчальна зарганізавацца дзеля няўпыйнага служэньня ёй - асабліва на часе цяпер, калі яна цьвёрда стаіць на шляху да поўнага

апанавання сьветам. Таму ідэя свабоды народу й сьістэма нацыянал-дэмакратызму й кладзецца ў васнову фармуляванае тут праграмы Беларускае Нацыянал-Дэмакратычнае Партыі.

§8. На дадзеным этапе беларускага нацыянальнага руху нацыянал-дэмакратызм азначае канкрэтна:

а/б е л а р у с к а е н е з а л е ж н і ц т в а, як форму нацыяналізму безгаспадарствае ў сучасным нацыі, што аднак мела сваю слаўную гаспадарствавасьць у мінулым і цяпер здольная ды імкнецца, мае й выражае волю да гэтае незалежнае гаспадарствавасьці; незалежнасьці, як асноўную пляць у сяньняшнім беларускім грамадзкім жыцьці, што проціставіцца згубнаму перакінчыву паасобных адзінак у лагер іншых нацыяў і хісьлява

му арыентацтву ў розныя чужанацыянальныя бакі некаторых грамадзкіх прапластаваньняў;

б/б е л а р у с к а е н а
р о д н а - д э м а к р а т ы -
ч н а е р э с п у б л і к а -
н с т в а, як змаганьне за "на-
роджаньне ў крываваых муках
жыцця Рэспублікі свае" /на-
цыянальны гімн / - Беларус-
кае Народнае Рэспублікі, Рэс-
публікі 25-га Сакавіка.

Таму на сучасным этапе пера-
спарнае месца ў праграме на-
цыянал - дэмакратызму й му-
сяць заняць гэтыя пытаньні
гаспадарствавага ладу, за які
ужо цяпер вядзецца й мусяць
весьціся ўсенароднае, узначаль-
ванае перадавымі партыямі
змаганьне.

Разьдзел II

ГАСПАДАРСТВАВЫ І ЛАД

§9. За форму гаспадарстварага ладу ў Беларусі Беларуская Нацыянал-Дэмакратычная Партыя вызнае Народную Дэмакратычную Рэспубліку, абвешчаную 1-шым Усебеларускім Кангрэсам у Менску 30-га сьнежня 1917 г., поўную незалежнасьць якое праклямавала Рада Беларускае Народнае Рэспублікі 25-га Сакавіка 1918г.

§10. У аснове гаспадарства вага кіраваньня Беларусі мусіць быць пакладзены прынцып нацыянальнае палітыкі, абаяртае на шырокі дэмакратызм.

§11. Канстытуцыя Беларусі павінна гарантаваць сваім грамадзянам:

а/свабоду пераконаньня, сумленьня, слова, друку, сходаў, ар-

ганізацыі і г.д.

б/недатыкальнасць асобы,
жыльля, маёмасці і ліставань
ня;

в/права на працу, асвёту і
аацыяльнае забяспечаньне.

§12. Служба ў беларускім во
йску мусіць быць сьвятым
абавязкам кожнага грамадзяні-
на Беларусі.

§13. Нацыянальныя мяншы-
ні Беларусі карыстаюцца ўсі-
мі свабодамі і правамі белару
саў, калі іхная гаспадарская,
культурная ці палітычная дзе
йнасць ня будучь скіраванья
супроць беларускага народу і
ягонага гаспадарства.

§14. За найбольш адпаведную
структуру органаў гаспадарст-
вавага кіраванья ў Беларусі
партыя ўважае:

а/усенароднае заканадаўчае
двугасподнае парламэнтарнае
прадстаўніцтва, абіранае наро-
дам на ўстаноўленні Канстыту

цыяй Беларусі час пры ўсеагульным, простым, роўным, парцыянальным і тайным галасаванні;

б/Прэзыдэнта Беларусі, як галавы гаспадарства, абіранага на тых-жа выбарчых падставах;

в/Ураду Беларусі, як найвышэйшага выканаўчага органу гаспадарства, пакліканага ейным Прэзыдэнтам і парлямэнтам;

г/ акруговых і паветаў уладаў, твораных паводля прынцыпу прызначэння згары і акруговых, паветаў, валасных і селяў уладаў, абіраных паводля тае-ж Канстытуцыі жыхарствам акругаў, паветаў, воласьцяў і селяў для развязаўня пытаньняў мясцовага значаньня;

д/ гарадзкіх самаўладаў, абіраных жыхарствам гарадоў, згодна з вызначэньнем Канс-

тытуцыі, якія павінны дзе-
яць у межах прынятых гаспа-
дарставых законаў пад кан-
тролем ураду.

Разьдзел III

ЗАМЕЖНАЯ ПАЛІТЫКА

§15. Адкідаючы нягодныя
спробы некаторых беларускіх
палітычных групаў арыента-
вацца ў сваёй замежнай палі-
тыцы на кагось з гістарыч-
ных ворагаў беларускага наро-
ду, беларуская замежная палі-
тыка **мусіць ажыццяўляць**
свае заданні самастойна, аба-
піраючыся на саюзныя сувязі
першым чынам з тымі наро-
дамі й гаспадарствамі, якія ня
маюць да нас тэрытарыяль-
ных ці іншых прэтэнсіяў.

§16. Асноўнай мэтай беларус-
кае замежнае палітыкі **мусіць**
быць імкненьне да дасягнень-

ня лѣяльных і прыязных да-
чыненняў з усімі народамі
свѣту, а найдэрш і з сваімі су-
седзямі, мірнае й добрае суседз-
кае сужыццё зь якімі будуць
гарантаваць тэрытарыяльную
цэласць і суверэннасць Бела-
русі, а тым самым і нармаль-
нае нутранае жыццё Краю.

§17. Замежная палітыка Бе-
ларусі мае імкнуща да дасяг-
нення й утрымання за Бела-
русяй усіх этнаграфічных бе-
ларускіх земляў і да забясп-
печання ім гаспадарскае сама-
выстарчальнасці.

§18. Звысцерагаючыся ўмя-
шання ў нутранія справы ін-
шых гаспадарстваў, Беларусь
аднак павінна браць удзел у
міжнародных пагадненнях і
арганізацыях, што маюць спры-
яць утрыманню ўсеагульнага
міру й справядлівасці, а так-
сама э'знамічнага й культурна-
га прэгрэсу.

Разьдзел IV

НАРОДНАЯ ГАСПАДАРКА

а/ Агульныя вызначэньні

§19. Вызначаючы, што адну з важных падставаў гаспадарствае незалежнасьці становіць незалежнасьць эканамічная, Беларусь шляхам разбудовы ўсіх галінаў народнае гаспадаркі мусіць імкнуцца да дасягненьня гаспадарскае самавыістарчальнасьці, што будзе спрыяць росту народнага багацьця ды забясьпечаньня матэрыяльнага дабрабыту народу.

§20. Выходзячы з асабліва сьцяў сацыяльна-эканамічнае структуры Беларусі й нацыянальна-псыхічных асаблівасьцяў беларускага народу, партыя ўважае, што ў супроцьвагу неадпаведным для беларускага народу прыватнаму ці камуніс

тычна-гаспадаротваваму капіталізму, гаспадарокае жыццё Беларусі мусіць быць пабудаванае на аснове супрацоўніцтва гаспадарства, кааперацыі й прыватнага капіталу.

Наасобныя дзялячкі народнае гаспадаркі маюць быць падзеленыя між іх, кіруючыся пры гэтым агульнай карысцю для цэлае народнае гаспадаркі й інтарэсаў гаспадарства.

§21. Гаспадарства павінна забяспечыць усе магчымыя-ці для творчага выяўлення прыватнае ініцыятывы і здаровых высілкаў у гаспадарскай дзейнасці Краю.

§22. Народная гаспадарка Беларусі разбудоўваецца на аснове гаспадаротвавага плянавання й кантролю.

6/Аграрнае пытаньне

§23.З агляду на тое, што сельная гаспадарка ў Беларусі зьяўляецца першаю матар, якая асноваю існаваньня беларускага народу, а беларускае сялянства - найбольшым і найтрывалейшым носьбітам нацыянальнае беларускае ідэі, партыя ўважае, што ў гаспадарцы Беларусі галоўная ўвага мусіць быць скіраваная на разбудову сельскае гаспадаркі.

§24.Выказваючыся супроць рэстаўрацыі ў Беларусі абшарніцка-капіталістычнае сыстэмы сельскае гаспадаркі, партыя станоўка адкідае й прымусова накінутую Нашаму Краю Масквою камуністычную калгасна-саўгасную сыстэму, якая канчальна разбурыла сельскую гаспадарку Беларусі, а беларускае сялянства ператварыла ў нявольнікаў расейска-камуніс-

тычнага гаспадарствавага капіталізму. Гэтая гаспадарствава-~~ва~~ феўдальная сыстэма барбарскае эксплуатацыі беларускіх земляў і сялянства безадкладна, па перамозе Беларускае Нацыянальнае Рэвалюцыі, мусіць быць зліквідаваная, а калгасныя й саўгасныя землі, як і іхная маёмасць-перададзеныя быць усялякага выі-
кupu працоўнаму сялянству.

Гаспадарства пакіне сабе толькі патрэбную частку зямельнага фонду й маёмасці для арганізацыі сельска-гаспадарскіх устаноў.

§25. Усе земныя нетры, вялікія лясныя масівы і вадазборы /рэкі й вазёры/ маюць належаць гаспадарству.

Рэшту лясоў гаспадарства перадаць у грамадзкае карыстаньне сёлаў і гарадоў для абслугоўвання шырокіх патрэбаў жыхарства.

У прыватных руках могуць быць пакінутыя толькі дробныя лясныя дзялянкі.

§26. Беларускія сяляне, якія ў змаганні за гаспадарствавую незалежнасць Беларусі ахвяроўвалі сваю кроў і свабоду, пры аграрнай рэформе павінны мець прывілеі.

§27. Землі й маёмасць калёністых, насаджаных на беларускіх землях акупантамі, мусяць быць сканфіскаванымі, а самі яны — прымусова выдаленымі за межы Беларусі.

Вынятак з гэтага можа быць дапушчаны толькі для калёністых, што жывуць у Беларусі ад даўніх часоў, або для тых, што адзначыліся ў змаганні за незалежнасць Беларусі.

§28. Сялянская гаспадарка ў Беларусі мусіць быць пабудаваная на праве працоўнае сабскасці й спадчыннасці.

Працоўная зямельная Собска
сць мае быць абмежаваная га
спадарствавым рэгуляваньнем
вольнае продажы й купоўлі зя
млі з мэтай унемагчымленьня
надмернага зьмяншэньня ці па
вялічэньня гаспадарак супроць
устаноўленых законам зямель
ных нормаў.

§29. Аграрнае перанасялень
не Беларусі гаспадарства паві
нна паслабляць перамяшчэньнем
лішкаў сялянства ў прамысло
васьць і іншыя галіны гаспа
дарствава-нацыянальнага жы
цця.

§30. Паклікаючыся на нацы
янальна - псыхічную субста
нцыю беларускага сялянства й
вымогі культурнае ды высо
карэнтабельнае сялянскае гас
падаркі, партыя выказваецца
за хутарную й пасёлаавую сыс
тэму землекарыстаньня, пры
якой у больш эфэктыўнай ме
ры могуць быць ужытыя мэ-

ханізаваная машынная праца, выкарыстаньне розных угна-
еньняў і іншых патрабаваньні
агранамічнае навукі.

Партыя таксама выказваец
ца й за больш інтэнсыўнае ра
звіцьцё заняўдбаных у Белару
сі такіх галінаў гаспадаркі,
як жывёлагадоўля, птушкагадоў
ля, садоўніцтва, гародніцтва,
пчалярства й рыбагадоўля.

§31. Сьістэмаю шырокага га
спадарствавага крэдытаваньня
сялянства спэцыяльнымі зяме
льнымі банкамі, перанясеньнем
у працу селяніна найноўшых
дасягненьняў агранамічнае на
вукі беларуская сялянская гас
падарка стараньнямі гаспадар
ства мусіць быць даведзеная
да багатай, культурнай і узор
най, а заможнае й культурнае
беларускае сялянства - да на
дзейнае апоры гаспадарства.

в/Прамысловасьць
і транспарт

§32. Сваю прамысловасьць Беларусь павінна будаваць на супрацоўніцтве гаспадарствавае, муніцыпальнае, каапэратыўнае й прыватнае собскасьці.

§33. У гаспадарстваваньню павінны падлягаць прадпрыемствы тых галінаў прамысловасьці, якія маюць агульна-гаспадарствавае й нацыянальна-абароннае значаньне/машынабудуўніцтва, выраб электраэнэргіі, вайсковая індустрыя й г.д./ . Сюды павінны належаць чыгункі, найважнейшыя камунікацыйныя лініі шашовага, воднага й наветранага транспарту.

§34. Прадпрыемствы, што абслугоўваюць шырокія камунальныя патрэбы гарадоў/электрастанцыі, сыстэма водазабеспечаньня, мясцовае камунікацыі, жыллёвае будаўніцтва й

інш./павінны падлягаць муні-
цыпалізацыі.

§35. Прадпрыемствы лёгкае
й харчовае прамысловасці,
якія працуюць на задавальненне
таварнага попыту жыхарства,
апрача абмежаванае колькасці
гаспадарствавых манаполяў, му-
сяць быць пакінутыя ініцыя-
тыве прыватнага й каапера-
цыйнага капіталу.

§36. Адным із вялікіх за-
данняў прамысловае разбудо-
вы Беларусі гаспадарства па-
вінна паставіць рацыяналіза-
цыю працэсаў працы ў прад-
прыемствах на аснове найноў-
шага машыннага ўладжання й
падрыхтаванне нацыяналь-
ных кадраў тэхнічна-прамыс-
ловых працаўнікоў, якія адпа-
вядалі-б вымогам перадавое
тэхнікі.

г/Рамесьніцтва

§37.Разглядаючы рамесьніцкую прадукцыю за актуальны дзейнік агульнае прамысловое прадукцыі Беларусі, гаспадарства павінна рупіцца як аб арганізацыі рамесьніцкае кааперацыі, гэтак і аб працы індывідуальных рамеснікаў.

д/Гандаль

§38.Замежны гандаль у Беларусі гаспадарства павінна на дзяліць між сабою й кааперацыяй ды прыватным капіталам, аднак у вапошніх выпадках пры гаспадарствавым рэгуляваньні.

§39.У выпадку канечнае патрэбы гаспадарства можа актыўна ўмешвацца й у нутраны гандаль, выпушчаючы на рынак тавары, якіх нестася, ці ўстанаўляючы на некаторыя тавары

часовыя абмежаванні.

§40.3 мэтай унемагчыімень ня ўсялякага роду спекуляцыі, якая ставіцца вонках закону, гаспадарства абавязанае кантраляваць дзейнасьць гандлёвых прадпрыёмстваў і рэгуляваць цэны.

§41.Арганізоўваючы нармальны працэс мены нанутранім рынку, гаспадарства мусіць рупіцца й аб забяспечанні беларускім таварам выгодных умоваў збыту на замежным рынку, ужываючы дэлегата метады пратэкцыянізму й іншыя захады гандлёвае палітыкі.

е/Фінансавая палітыка

§42.Крыніцаю фінансаў Беларусі будуць падаткі, прыбыткі ад гаспадарствавых прадпрыёмстваў і пазыкі.

Рэчавымі вартасцямі для

стабілізацыі беларускіх грашовых знакаў і для пакрыцця іх у міжнародным абмене будучь гаспадарствавы запас дарагіх металю, каштоўныя паперы, замежныя плацежныя сродкі й прадукцыя народнае гаспадаркі.

§43. Падатковая сыстэма Беларусі мусіць палягаць на прынцыпах усеагульнага, раўнамерна-прагрэсывага й беспасярэдняга падатку з абмежаваным дапушчэннем канечна патрэбных падаткаў пасярэдніх.

§44. Дацэнхваючы вялікае значаньне крэдыту ў гаспадарскім жыцці Краю, гаспадарства, побач свае сеткі крэдытавых установаў, дапушчае пры сваім кантролю існаваньне й кааперацыйных крэдытавых банкаў.

§45. Эмісія грошай павінна належыць вылучна да кампэтэнцыі Беларускага Гаспадарст-

вавага Банку.

§46. Беларускі Гаспадарства
выі Банк мусіць быць устано-
ваю, незалежнаю ад уплываў за
межнага фінансавага капіталу
і падлягаць кантролю выключ-
на свайго гаспадарства.

Разьдзел V

САЦЫЯЛЬНАЯ ПАЛІТЫКА

а/Мэты сацыяльнае палітыкі.

§47. За асноўныя мэты са-
цыяльнае палітыкі Беларусі
Беларуская Нацыянал-Дэмакра-
тычная Партыя ўважае:

а/поўнае зьліквідаваньне ў
Краі нядолі і галіты, як спад-
чыны доўгатрывалае няволі
беларускага народу;

б/ няспыннае ўзвышэньне
ягонага матар, альнага лабра-
быту;

в/забясьпечаньне фізычна-

га й духовага разьвіцця на-
цыі - асновау нацыянальнага
й культурнага красавання.

б/Асновы сацыяльнага заканадаўства

§48. Дзеля азначаных выі -
шэй метау гаспадарства абавя-
занае:

а/забяспечыць усіх праца-
здольных грамадзянаў Белару-
сі працаю;

б/ахоўваць іхнае права во-
льнага выбару працы і ейнае
бесперашкоднае пераменны;

в/абмежаваць максымальнае
трыванне працоўнага дня да
6 гадз. для работнікаў асаблі-
ва цяжкіх і шкодных для зда-
роўя відаў працы і 8 гадз.
для усіх іншых работнікаў і
ўрадаўцаў.

г/рэгуляваць вышыню зара-
боткавае платы, пілнуючы, каб
яна справядліва ўзнагароджа-

ла працу работніка й забясьпе
чвала ягонай сям, і высокі ма
тар, яльны ўзровень жыцця;

д/ кантраляваць арганіза
цыю санітарна - гігіенічных
абставінаў працы й тэхнікі
бясьпекі;

е/забясьпечыць штогодныя
ня менш за дзвухднёвыя, адпа
чынкі для ўсіх працоўных з
выдачай ім за гэты час нар
мальнае заработкавае платы;

ж/ужыццёвіце ўсеагульнае
абавязкавае сацыяльнае стра
хаваньне на выпадак хваробы,
інваліднасьці й старасьці;

з/прыняць на сваё ўтрыма
нне непрацаздольных, хворых,
інвалідаў, старых больш за 60
год і г.д., якія не знаходзяц
ца на чыім-небудзь утрымань
ні, а таксама рэгулярна выда
ваць грашовую й іншую памогу
беспрацоўным;

і/арганізаваць культурны
й даступны адпачынак працоў

ных у часе, вольным ад пра-
цы.

в/Прафэсійныя саюзы

§49.Пілнаваць гэтае сацыя-
льнае заканадаўства мусяць не
залежныя ад гаспадарства пра-
фэсійныя саюзы й суд.

г/Ахова народнага
здароўя

§50.Справа аховы народна-
га здароўя гаспадарства му-
сіць надаваць значаньне гаспа-
дарствавае важнасці, памятую-
чы, што ад стану здароўя наро-
ду ў вялікай меры залежыць
ягоная біялёгічная трывал-
касьць, якая ахоўвае нацыю ад
выіраджэньня.

§51.Ужыццёвіць гэтае за-
даньне гаспадарства мае:

а/разбудоваю шырокае па-
цэлым Краі сеткі амбулаторыі

яў, шпіталаў, клінікаў, радзіль-
няў і іншых лекарскіх і мэ-
дычных установаў;

б/забяспечаньнем жыхаро-
ству Беларусі дармовае лекар-
скае памогі ўва ўсіх гаспадар-
ствавых і грамадзкіх лекар-
скіх пунктах з адначасным да-
пушчэннем платнае лекарскае
практыкі на сродкі лекарска-
га страхавання й собскія ро-
дкі хворага;

в/арганізацыйнай сістэма-
тычнае й эфектыўнае прапага-
ндыі санітарна-прафіляктычна-
га характару й плянавага зма-
ганьня з сацыяльна-шкоднымі
хваробамі й паразітамі, аж да
ўжывання ў вынадках канечнае
патрэбы прымусявага лячэнь-
ня ці папярэджаньня захворва-
ньня;

г/адчыненнем санаторыяў,
дамоў адпачынку й курортаў,
першым чынам для работнікаў,
сяляноў і менш аплатаваных

урадаўцаў;

д/ шырокім падтрыманьнем разьвіцьця фізычнае культуры, спорту й турызму.

Разьдзел VI

КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА І АСЬВЕТА

а/Агульныя вызначэньні

§52.Разьвіцьцё нацыянальнае беларускае культуры мусіць ісьці сваім прыродным нацыянальна-самабытным шляхам, абапіраючыся на папярэдняе гістарычныя й культурныя традыцыі.

§53.Бліжэйшымі мэтамі гэтага разьвіцьця ёсьць:

а/поўнае выкараненьне чужых і шкодных напластаваньняў у беларускай культуры й псыхіцы народу;

б/ узгадаваньне ў беларускім народзе вялікага пачуцьця

гаспадарствавае, нацыянальнае
й грамадзкае сьведамасьці, а
таксама высокіх маральных
якасьцяў;

в/дасягненьня такога ўзвыі
шша культуры й мастацтва, каб
ейныя здабыткі набылі сусь
ветную ведамасьць і славу.

§54. Будучы зацікаўленым
у нацыянальна - культурным
прагрэсе Беларусі, гаспадарст-
ва на аснове прынятых ім дэ
макратычных прынцыпаў па-
вінна абвесьціць свабоду й не
залежнасьць культурнае творча
сьці. Гэта не вылучае аднак
гаспадарствавага й грамадзка-
га кантролю ў выпадках злоў-
жываньня гэтай свабодай з на
мераў прышчапленьня беларус-
каму народу шкодных для яго
й ягонага гаспадарства пагля-
даў ці немаральных якасьцяў.

б/Асноўныя гаспадарства-
выя мерапрыемствы ў культу
рнай галіне

§55. З мэтай рэалізацыі
вышэй вылічаных вызначэ
нняў гаспадарства павінна:

а/арганізаваць вывучэнне
мінуўшчыны Беларусі й уста
навіць ахову помнікаў ейнае
гісторыі й культуры;

б/закладаць і пашыраць
ува ўсіх галінах культурнае
дзеясцьці сетку беларускіх
культурных устаноў і арга
нізацыяў /школаў, тэатраў, кі
но, музэяў, выдавецтваў, біблі
ятэкаў, навукова - дасьледчых
інстытутаў і г.д./;

в/узяць пад сваю асаблівую
апеку дзеячоў навукі й маста
цтва;

г/устанавіць культурную су
вязь Беларусі зь іншымі гас
падарствамі сьвету.

в/Школьніцтва

§56. У аснову школьніцтва Беларусі мае быць пакладзена сыстэма адзінае беларускае гаспадарствавае школы.

§57. Прыватныя школы й школы ў чужых мовах могуць быць у кожным паасобным выпадку дазволеныя, але знаходзіцца пад кантролем гаспадарства.

§58. Навучаньне ў народных беларускіх школах мае быць усеагульным, абавязковым і дармовым.

§59. Бяднейшыя вучні сяродніх і вышэйшых школаў павінны вызваляцца ад платы за навучаньне, а найбольш здольныя й таленавітыя зь іх — прыймацца на гаспадарствавую стыпендыю.

§60. Свабода навукі ў вышэйшых школах мусіць быць зьясьпечаная законам. Вышэй-

шая школа, як і Беларуская Акадэмія Навук, павінны быць інстытуцыямі аўтаномнымі; усе катэдры і адміністрацыйныя становішчы ў іх займаюцца паводля выбару самое інстытуцыі з наступным зацверджаннем гаспадарства.

Вынятак спад гэтага становіць толькі вайсковая акадэмія, сыстэма навучання і распарадку ў якой мусіць рэгулявацца асобным вызначэннем гаспадарства.

§ 61. Нацыянальнае ўзгадаванне моладзі, аграфа школьных устаноў і войска, павінна весяцца і ў арганізацыях моладзі, якія маюць знаходзіцца пад асабліваю апекаю і кантролем гаспадарства.

Разьдзел VII

РЭЛІГІЯ І ЦАРКВА

§62. Вызнаючы рэлігію за паважны фактар у разьвіцьці духова-маральных сілаў чалавека й нацыі, партыя стаіць на тым, каб у Беларусі была свабода рэлігійных пераконаньняў.

§63.3 увагі на тое, што сумленьне - гэта прыватная справа кожнага грамадзяніна, царква ў Беларусі павінна быць адлучанай ад гаспадарства.

§64. Беларускае гаспадарства мае падтрымліваць Беларускую Нацыянальную Царкву якога-хаця веравызнаньня, не дапускаючы аднак узалежненьня яе ад чужых і варажых беларускаму народу сілаў.

Разьдзел VIII

СУД

§65. Суд у Беларусі павінен быць незалежным ад якой-небудзь іншай улады, а судзіць абавязаны выключна паводля закону.

§66. Судовы працэс можа быць толькі адкрытым і з роўным правам абвінавачанья і абароны.

Разьдзел IX

БЕЛАРУСКАЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
РЭВАЛЮЦЫЯ - АДЗІНЫ ШЛЯХ ДА
ЗДАБЫЦЦЯ СВАБОДЫ І НЕЗАЛЕ
ЖНАСЬЦІ

§67. Таму, што на шляху да здабыцця гаспадарствавае незалежнасьці Беларусі стаіць у сучасны момэнт маскоўскі бальшавізм, які поўнасьцю акупа-

ваў Наш Край і абярнуў яго ў нутраную калёнію Савецкае Фашыстаўскае Імпэрыі - г.зв. СССР, - Беларускай Нацыянальна-Дэмакратычнай Партыі як асноўнае заданьне беларускага нацыянальна-вызвольнага руху на дадзеным этапе ставіць **Н а ц ы я н а л ь н у ю Р э в а л ю ц ы ю**, уважаючы яе за найбольш дзейны спосаб змаганьня і заваяваньня перамогі.

§68. Беларускай Нацыянальнай Рэвалюцыі -

гэта пільная патрэба беларускага народу станюўка, поўна і канчальна ачысьціцца ад усяго чужога і варожага, напластаванага вякамі няволі ў яго найсьведамасьці і псыхіцы, а перш за ўсё - нявольніцкае псыхалёгіі;

гэта нацыянальнае ўсьведамленьне беларускага народу ў канечнай патрэбе гаспадарства.

вае незалежнасці, як і толькі
здолее забяспечыць яму поў-
ную свабоду і матарыяльны да-
брабыт;

гэта зразумённе кожнага
беларуса ў няўхільнай патрэбе
далучыцца да актыўнага рэва-
люцыйнага змагання за най-
вялікшыя ідэалы свайго на-
роду, не чакаючы, што нехта за
нас зробіць нашу справу;

гэта разважнасць і ідэй-
ная прынцыповасць, станоў-
касць і самаахвяднасць у
змаганні пры поўным падпа-
радкаванні сваіх собскіх ін-
тарэсаў інтарэсам агульнана-
цыянальным, памятуючы, што
на дарозе да змагання можа
стаяць шмат перашкодаў і цяж-
касцяў.

Беларуская Нацыянальная
Рэвалюцыя — гэта ўсё ўзраста-
льны рух беларускага нацыя-
нальна-вызвольнага змагання,
што даходзіць да поўнага зло-

му бальшавіцка-фашыстаўскае
тыраніі ў Нашым Краі й уста
наўленьня ў ім запраўднага бе
ларускага народаўладства.

§69.Зарука гэтае перамогі
ляжыць у арганізаванасьці й
масавасьці нашага руху й пад-
трыманьні яго нацыянальна-
вызвольнымі рухамі й Нацыя
нальнымі Рэвалюцыямі іншых,
заняволеных бальшавізмам на-
родаў.

Савецкая Фашыстаўская Им-
перыя -- СССР мусіць быць
зруйнаваная!

Беларусь мусіць быць не-
залежнай і суверэннай!

Беларускі народ мусіць
быць вольным і шчаслівым!

С в а б о д а Н а р о д у !

ЗЬМЕСТ

Разьдзел I. Нацыянал-Дэма- кратызм.....	5
Разьдзел II. Гаспадарства- вы і лад.....	20
Разьдзел III. Замежная па- літыка.....	23
Разьдзел IV. Народная гас- падарка.....	25
Разьдзел V. Сацыяльная па- літыка.....	37
Разьдзел VI. Культура, мас- тацтва і асьвета.....	42
Разьдзел VII. Рэлігія і ца- рква.....	47
Разьдзел VIII. Суд.....	48
Разьдзел IX. Беларускае На- цыянальнае Рэвалюцыйнае — адзіны шлях да зда- быцця свабоды і не- залежнасьці.....	48

М. Радкоу

ПРАГРАМА
СЯЛЯНСКА-РАБОТНІЦКАЙ
ПАРТЫІ
ВЫЗВАЛЕНЬНЯ БЕЛАРУСІ

1948г.

M. Pankou

Feb. 11/6

I.

УСТУП.

Кожны чалавек родзіцца на сьвет вольным. Кожнаму чалавеку належыць прыроднае права справядлівасьці мець роўныя з усімі іншымі людзьмі магчымасьці да ўкладаньня свайго асабістага матар'яльнага і духовага жыцьця так, як гэта ён уважае за слушнае і адпаведнае для сябе. Кожны чалавек мае натуральнае права да працы і да карыстаньня з плодоў сваёй працы паводля сваёй няпрымушанай волі.

Людзкая прагавітасьць жыць за кошт іншых уводзіць з даўных часоў розныя несправядлівыя сыстэмы грамадзкага панявольеньня людзей, як то: панявольеньне жанчыны; стварэньне стану нявольніцтва у антычным сьвеце; прыгон сялянства на Беларусі; бальшавіцкая няволя у СССР, якая ахоплівае вялізную бальшыню жыхарства, а іменна: усё калгаснае сялянства, усё сацыялістычнае работніцтва, бальшыню працоўнай інтэлігенцыі.

Апроч няволі асабовай ужо з даўных часоў людзкое захопніцтва стварыла розныя стады крыудзячага панявольеньня цэлых народаў дзеля таго, каб выкарыстоўваць для сябе працу і магчымасьці краю іншых народаў.

Уся сусьветная гісторыя людства ад найдаўнейшых часоў па сёгоньня поўная з аднаго боку захопніцкай палітыкі народаў, якія імкнуцца накінуць сваю уладу іншым народам, а з другога боку — імкнення панявольваных народаў адстаяць сваю дзяржаўную незалежнасць.

Гісторыя Беларускага Народу — гэта стае змаганне з захопніцкімі імкненнямі суседніх — бліжэйшых і далейшых — народаў, у якім наш народ аж па сёгоньня зьбірае сваё нацыянальнае аблічча і волю да незалежнага дзяржаўнага жыцця, ня глядзячы на вяковую няволю і на самую жахлівую крывавую антыбеларускую і антылюдскую бальшавіцкую палітыку у БССР.

Толькі поўная дзяржаўная незалежнасць гаварыць кожнаму народу магчымасць да справядлівага ўкладання свайго жыцця паводле сваіх собскіх патрэбаў і традыцыяў; толькі незалежная дзяржава забеспячае народ ад эксплуатацыі яго іншымі народамі і дае магчымасць вольнага развіцця сваёй культуры; толькі у сваёй нацыянальнай дзяржаве народ можа тварыць сваю собскую гісторыю, а ня служыць угнаеннем для іншых народаў.

Але незалежная нацыянальная дзяржава праз факт сваёй палітычнай незалежнасці

яшчэ не гварантуе волі усім грамадзянам. Асабліва яскрава гэта даводзяць прыклады таталітарных дзяржаваў з апошніх дзесяцігодзьдзяў. Невялікія часткі народу гвалтам і подступам, наусуперак волі вялізнай бальшыні, захопліваюць поўню палітычнай улады у свае рукі для свіх авантурніцкіх мэтай і утрымліваюць яе пры помачы нябывала жаклівага, антылюдзкага крывавага тэрору, пазбаўляючы народ элементарных вольнасьцяў і магчымасьцяў уплываць на дзяржаўныя справы. Гэта безадказная палітыка паказала сваю антылюдзкасьць і неадпаведнасьць для народных патрэбаў і таму так моцна ненавідзяць яе шырокія колы насельніцтва ў СССР, не пагаджаюцца з ёй, змагаюцца і пакідаюць свой край.

Аднак, людзкасьць стварыла і такія формы дзяржаўнага ладу, пры якіх увесь народ сваім няпрымусовым волявыяўленьнем, становіць аб дзяржаўным ладзе і праз сваіх выбраных, што карыстаюцца даверам агулу народу, прадстаўнікоў, кіруе усім жыцьцём народу; гэта класычная дэмакратыя, прыклады якой назіраем у Заходняй Эўропе і ў Новым Сьвеце.

Толькі **вольны** чалавек зьяўляецца мэтай грамадзкага ладу.

Толькі **вольны** народ зьяўляецца мэтай дзяржаўнага ладу.

Толькі вольная незалежная нацыянальная дзяржава зьяўляецца мэтай палітычных формаў жыцця у міжнародных дачыненнях.

Толькі вольнае і добраахвотнае паразумьне і супрацоўніцтва незалежных нацыянальных дзяржаваў зьяўляецца мэтай людзкасьці ўсяе зямное кулі.

II.

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДУ.

Ад глыбокага сярэднявечча беларускі народ дасьпеў да незалежнага дзяржаўнага жыцця. Ужо у пэрыяд удзельных княстваў існавалі самастойныя беларускія дзяржавы-княствы, з якіх найвыдатнейшымі былі: Полацкае, Віцебскае, Смаленскае, Турава-Пінскае, Наваградзкае і Віленскае, маючыя за аснову беларускія плямёны: крывічоў, дрыгавічоў, радзімічаў і лпоцічаў. Ужо тады сам народ пры помачы агульнага веча прымаў удзел у дзяржаўных справах разам з князем і ягонай дружнай. Разам яны радзілі, разам і баранілі незалежнасьць беларускіх княстваў ад розных чужацкіх захопнікаў.

У X стагодзьдзі беларускія княствы прынялі паступова новую рэлігію — хрысьціянства — з Візантыі.

У працэсе далейшага гістарычнага развіцця асобныя беларускія княствы злучыліся ў адну вялікую і магутную дзяржаву — Вялікае Княства Літоўскае. Аснову гэтага княства тварыў паўсталы са спалучэння вышэйпададзеных плямёнаў беларускі народ, які ўлучыў у сваю дзяржаву іншыя народы: летувіскія плямёны і частку украінскіх. Дзяржаўны лад, гаспадарка і культура Вялікага Княства Літоўскага былі вынікам напружанага развіцця беларускага народу. Дзяржаўнай мовай была беларуская мова. Гэта беларуская дзяржава існавала цэлыя вякі, перамагаючы ворагаў з розных частак свету. Беларусь ня была ў татарскай няволі. Пад напорам шматлікіх ворагаў (нямецкіх крыжакоў і Масковіі) у канцы XIV веку Беларуская Дзяржава увайшла ў палітычную вунію з Рэчайпаспалітай Польскай.

Ад гэтага часу распачынаецца ў гісторыі беларускага народу перыяд змагання за сваю дзяржаўную незалежнасць, за сваю культуру, за свой грамадзкі лад, за сваё эканамічнае жыццё, з напіраючым польскім імперыялізмам. На пачатку беларускі народ быў так моцны, што адстаіваў свае пазыцыі, а нават тварыў памятку свайго незалежнага жыцця ў форме асобных „Літоўскіх Статутаў” — зборнікаў законаў, пісаных пабела-

руску. Але з цягам часу польскі наступ на Беларусь узмацняецца. Каб спалянiзаваць беларускую культуру, сьцісла звязаную з праваслаўным хрысьціянствам, палякі імкнуцца навярнуць праваслаўных у касьцельную вунію. На Беларусі засноўваецца рымска-каталіцкі касьцёл, як моцны полёнiзацыйны чыньнік. Праваслаўныя беларусы былі пазбаўлены дзяржаўных і грамадзкіх правоў. Праводзілася колёнiзацыя Беларусі палякамі. Урэшце была забаронена беларуская мова ў дзяржаўным жыцці. Ад беларускага народу адыйшлі ўсе вышэйшыя слаі насельніцтва і перахоўнікам беларускасьці засталася амаль адно сялянства.

У канцы XVIII стагодзьдзя Рэчпаспалітая Польская разам з Літвой трапіць палітычную незалежнасьць і беларускія землі уваходзяць у склад Расейскай Імпэрыі. Палітыка расейскіх цароў імкнулася да поўнай русыфікацыі Беларусі, даводзячы, што Беларусь — гэта адвечна расейская зямля, а беларусы — гэта тыя самыя расейцы. Беларусь ператварылася ў расейскую калёнію, у якой палітычна актыўным мейсцовым грамадзкім чыньнікам былі польскія абшарнікі, польскае каталіцкае духавенства і польская шляхта, якія змагаліся за польскасьць Беларусі. Праваслаўная царква русыфікуецца і выкарыстоўваецца для

русыфікацыі беларусоў. Гэта быў перыяд глыбокага заняпаду беларускага нацыянальнага жыцця, які трываў да пачатку XIX стагоддзя.

Рамантызм, з яго зваротам да найшырэйшых пластоў народу, узбудзіў зацікаўленне беларускім сялянствам з боку часткі інтэлігенцыі, з шэрагаў якой выйшлі першыя беларускія адраджэнцы. Праз перыяд культурнага адраджэння далей пачалося фармуляванне паасобных этапаў нацыянальнага і дзяржаўнага адраджэння. Сацыяльныя зрухі ў Расеі ахапілі і беларускія землі, уцягваючы шырокія сялянскія, работніцкія і інтэлігенцкія колы. Ужо падчас рэвалюцыі 1905 году паўстаюць першыя беларускія масавыя палітычныя арганізацыі. У перыядзе нашаніўскім адбываецца далейшае крышталізаванне беларускага нацыянальнага свецанагляду і дасканаліцца беларуская мова.

Пасля рэвалюцыі 1917 году беларускі народ атрымлівае магчымасць арганізавацца на нацыянальнай аснове. Адбываецца Першы Усебеларускі Кангрэс у Менску ў 1917 годзе, які як нацыянальная беларуская рэпрэзэнтацыя прыступае да вырашэння асноўных спраў лёсу беларускага народу. Выбраная ім Рада, ператвораная ў Раду БНР, актам 25 сакавіка 1918 году абвешчае Беларускаю На-

родную Рэспубліку незалежнай дзяржавай і вызначае урад Б. Н. Р. для кіраўніцтва Беларускай Дзяржавай. Новапаусталая бальшавіцкая Савецкая Расея, працягваючы палітыку царскага імперыялізму, нішчыць нацыянальную Б. Н. Р., за вольнасьць якой змагаюцца беларускія збройныя сілы.

Мірным трактатам у Рызе у 1921 годзе беларускія землі дзеляць між сабою Савецкі Саюз і Польская Рэспубліка, ня пытаючыся волі беларускага народу у гэтай справе.

Заходняя Беларусь, акупаваная Польшчай, як польскія ваяводствы улучана у Польскую Рэспубліку і паступова палёнізуецца. Польскі урад паступова цалком нішчыць усе беларускія палітычныя, грамадзкія і культурныя арганізацыі і установы. Праводзіцца калёнізацыя Беларусі польскімі асаднікамі, а беларусом забараняецца купляць зямлю. Праводзіцца полёнізацыя праваслаўнай царквы. Беларускі народ змагаецца супраць польскай акупацыі, якая да свайго разгрому у другой сусьветнай вайне, не паспела вынішчыць усіх праяваў беларускасьці.

Усходняя Беларусь, акупаваная Савецкім Саюзам, трапіла таксама у цяжкую няволю. Бальшавікі арганізавалі г. зв. Беларускаю Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку. Ад-

нак БССР толькі дзеля ілжывай прапаганды называецца „Беларускай”, бо у запрауднасьці БССР — гэта заходняя правінцыя савецкай дэспотыі, ня маючая зусім волевыяўленьня, а поўнасьцю падпарадкаваная палітычна-дзяржаўным органам у Маскве, сталіцы СССР, выкарыстоўваецца савецкім імперыялізмам як эканамічна, так і мілітарна, як пляцдарм для экспансыі на захад Эўропы. Пасьля кароткага пэрыяду пэўных магчымасьцяў для культурна-нацыянальнага беларускага разьвіцьця у БССР распачалося бязьлітаснае вынішчэньне нацыянальных асаблівасьцяў нашага народу, фізычная ліквідацыя, масавае высяленьне у міліённыя катаргі. Рэлігійнае жыцьцё поўнасьцю вынішчаецца. Шляхам крывавага тэрору у агульна-дзяржаўным памеры засноўваецца грамадзкі і эканамічны лад, шкодны для усяго працоўнага беларускага народу. Ад сялян адбіраецца зямля і уведзіцца калгасны прыгон, работнікаў і працоўную інтэлігэнцыю зьнявольваецца да прымусовай працы.

У другой сусьветнай вайне, падчас жорсткай нямецкай акупацыі Беларусі, дзякуючы непаводзінам немцаў у вайне, наш народ, змагаючыся з гітлероускай акупацыяй змог асягнуць пэўныя магчымасьці да нацыянальнага культурна-грамадзкага жыцьця, а урэш-

це стварыў пэўную форму свайго прадстаўніцтва — Беларускую Цэнтральную Раду з Прэзыдэнтам на чале і беларускімі намесьніцтвамі ў акругах — як пачатак беларускай адміністрацыі. Былі зроблены першыя крокі на ўтварэньню беларускай збройнай сілы ў форме Беларускай Краёвай Абароны для змаганьня з бальшавіцкай дывэрсіяй на Беларусі. Урэшце, на Другім Усебеларускім Кангрэсе 27 чэрвеня 1944 году ў Менску прадстаўнікі ад усяго Беларускага Народу на увесь сьвет заявілі аб сваёй волі жыць у незалежнай нацыянальнай Беларускай Дзяржаве, згодна з Актам 25 Сакавіка 1918 году, уневажniaючы ўсе міжнародныя трактаты, дзялячыя і панявольваючыя Беларусь, і асобна парываючы сувязь з Савецкім Саюзам.

Аднак, збройныя сілы Беларускага Народу былі тады за слабыя, каб у змаганьні абараніць Незалежнасьць Беларускай Дзяржавы ад навалы савецкіх арміяў, а міжнародныя дачыненні ўкладваліся для нашай справы няспрыяльна і ў выніку гэтага абшары усёй Беларусі ізноў трапілі пад акупацыю бальшавіцкага Савецкага Саюзу. Палітыка СССР адносна БССР засталася тэй самай, што і раней і беларускі народ, сплываючы морам крыві, цяжка пакутуе пад жахлівым панаганням чужынцаў.

Частка беларускага народу, апынуушыся на эміграцыі, арганізуе далейшае змаганьне за вызваленьне Беларусі. Уважаючы за аснову нашага народу масы сялянства і работніцтва, праца якіх зьяўляецца базай для росквіту культурна-нацыянальнага жыцця, а за асновую форму грамадзка-дзяржаўнага ладу — дэмакратыю, асноўваючыся на ідэалістычным сьветапаглядзе безінтэрэсоўнага служэньня свайму народу як найвышэйшаму дабру, згодна з ідэаламі хрысьціянскай і агульна-людзкай маралі, — беларускі сялянска-работніцкі актыў на эміграцыі прыступіў да арганізаваньня палітычнай працы у гэтым кірунку, засноўваючы Сялянска-Работніцкую Партыю Вызваленьня Беларусі.

РАЗЬДЗЕЛ I.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ НАЦЫЯНАЛЬнай БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАВЫ.

Сялянска-Работніцкая Партыя Вызваленьня Беларусі (далей званая скарачана С.-Р.П.В.Б.) уважае, што толькі свая незалежная дзяржава забясьпечыць наш народ ад выкарыстоўваньня эканамічна іншымі народамі, ад дэнацыяналізацыі і дасьць поўныя магчымасьці для культурна-нацыянальнага і эканамічнага разьвіцьця і таму С.-Р.П.В.Б. змагаецца за

з'явіліся сучаснай акупацыі Беларусі Са-
вецкім Саюзам, супроць спробаў акупацыі
Беларусі іншымі народамі, за стварэнне Не-
залежнай Нацыянальнай Беларускай Дзяржа-
вы ў этнаграфічных межах рассялення бе-
ларускага народу.

РАЗЬДЗЕЛ II. ДЗЯРЖАУНЫ ЛАД.

Вызваленая Нацыянальная Беларуская
Дзяржава павінна быць па духу і структуры
цесна злучана з беларускім народам. Асноў-
най крыніцай дзяржаўнай улады з'яўляецца
няпрымушаная воля беларускага народу.
Увесь беларускі народ, шляхам дэмакратыч-
ных (агульных, непасрэдных, роўных, тай-
ных і прапарцыянальных) выбараў, паклікае
сваё дзяржаўнае прадстаўніцтва і прыймае
Канстытуцыю.

Тым самым шляхам творыцца законадаўчая
улада-Парлямэнт (Веча) і Сэнат.

Законадаўчыя органы — Парлямэнт і Сэ-
нат — выбіраюць Прэзыдэнта, які з'яўляецца
Галавой дзяржавы і адначасна носьбітам вы-
канаўчай улады. Выканаўчую уладу ажыц-
цяўляе Прэзыдэнт пры помачы ўраду мініст-
раў, пакліканых ім з парлямэнтарных партый-
ных прадстаўніцтваў паводле бальшыні.

Прадстаўнікі выканаўчай улады адказныя за сваю дзейнасць перад Парляментам і перад Галоўным Трыбуналам.

Судовая улада выконваецца незалежнымі судамі, адзеленымі ад улады выканаўчай і законадаўчай і выракуе толькі на аснове законаў. Судаводства з'яўляецца публічным, хуткім, справядлівым і даступным аднолькава для усяго народу. Найвышэйшай судовай уладай з'яўляецца Галоўны Трыбунал, які дапаўняе выкананьня Канстытуцыі і законаў.

Трэба выцерці бяссьледна з беларускага народу фікцыйную выбарнасць савецкіх акупацыйных уладаў і іх бяспраўную сыстэму ліквідацыі без суду цэлых міліёнаў насельніцтва пры помачы расстрэлаў, канцэнтрацыйных лягieroў, холаду і голаду.

Мяйсцовыя самаурады вырашаюць пытаньні мяйсцовага значаньня. Яны ствараюць пляхам дэмакратычных выбараў у валасныя і гарадзкія самаурады, якія выбіраюць вышэйшыя органы самаурадаў. Самаурады з'яўляюцца дэмакратызацыяй грамадзкага жыцця і звальняюць дзяржаўныя органы ад шкоднага бюрократызму.

Беларуская Нацыянальная Армія забесьпячае незалежнасць Беларускай Нацыянальнай Дзяржавы. Усе грамадзяне забавязаны да

службы у радок Беларускай Арміі; яна ня будзе служыць для паняволення іншых народаў і ня будзе сродкам уціску собскага народу.

РАЗЬДЗЕЛ ІІІ. ГРАМАДЗКІ ЛАД.

Асновай грамадзкага ладу зьяўляецца роўнасьць абавязкаў і правоў усіх грамадзян перад законам, ня гледзячы на клясу, стан, маёмасьць, партыйнасьць, племянную прыналежнасьць і веравызнаньне. Такім чынам ажыццяўляецца сацыяльная справядлівасьць, што гварантуецца Канстытуцыяй, працоўным і сацыяльным законадаўствам, дзейнасьцю дзяржаўнага і грамадзкага кантролю і незалежнымі судамі.

Элітарызм ува ўсіх ягоных формах адкідаецца, як супярэчны прынцыпу роўнасьці грамадзян.

Свабода зьяўляецца неабходнай прадумовай для нармальнага жыцця і плоднай дзейнасьці кожнага грамадзяніна і ўсяго народу. У асобнасьці ўсім грамадзянам гварантуюцца:

1. Свабода пражываньня і руху па ўсёй тэрыторыі Беларусі і выезд за межы;
2. Свабода выбару заняткаў;
3. Свабода палітычных пераконаньняў;

4. Свабода слова і друку;
5. Свабода сходау, маніфестацыяў і аб'яднаньняў;

6. Свабода навуковай і мастацкай творчасці;

7. Свабода веравызнаньняў;

8. Недатыкальнасьць асобы і памешканьня, г. зн. недапушчальнасьць арышту грамадзян без судовай пастановы; недапушчальнасьць фізычных караў і зьдзекаў; недапушчальнасьць караньня дзеля сваяцтва з парушальнікамі права;

9. Права выбіраць і быць выбраным у дзяржаўныя органы і грамадзкія інстытуцы;

10. Права на працу і адпачынак;

11. Права на адукацыю;

12. Нацыянальным мяншыням забяспечваецца свабода іх нацыянальна-культурных асаблівасьцяў і асьветы ў роднай мове.

Праца, карысная для грамадзкасці, зьяўляецца абавязкам і асновай правоў грамадзян. Падставовай узнагародай за працу зьяўляецца права на поўнае карыстаньне з пладоў сваёй працы, што дае грамадзяніну матэрыяльную незалежнасьць і забесьпячае яго свабоду.

Беларускі народ прадстаўляе сабой сацыяльнае адзінства працоўных.

А) Беларускае працоунае сялянства, эксплёатаванае прыгонам за часоу Расейскай Імпэрыі ці панамі Рэчыпаспалітай Польскай, сягоньня эксплёатуецца бальшавіцкай бюракратыяй у калгаснай прымусовай сыстэме. Яно павінна атрымаць у сапрауднасьці усе грамадзкія правы і стаць незалежным гаспадаром собскай зямлі і сваёй працы.

Б) Беларускія работнікі, эксплёатаваныя як пралетары у прымітыўных умовах расейскімі і польскімі прадпрыемцамі, і сягоньня як нявольнікі савецкага дзяржаўнага капіталізму прымацаваны да варштатау працы эксплёатуецца яшчэ больш жудасным спосабам. Беларускія работнікі атрымаюць усе грамадзкія правы і спауудзел у собсьніцтве і у даходах прадпрыемствау, дзе яны працуюць. Вынікам гэтага будзе:

1. Ліквідацыя процілежнасьці паміж сьветам працы і капіталу, бо работнік становіцца удзельнікам капіталу. Такім чынам зьнікаюць прычыны да так званай клясавай барацьбы.

2. Работнікі перастаюць абыякава адносіцца да лёсу прадпрыемства, працуючы для сябе бяз прымусу з большым зацікаўленьнем.

3. Заместа цьвёрдага падзелу на работнікаў і прадпрыемцаў ствараецца магчымасьць пе-

раходу у гару ад работніка да дэмакратычнага кіраўніцтва вялікіх гаспадарчых камплексаў.

4. Такая сыстэма мацней злучае працоўных з прадпрыемствам, з народамі і з дзяржавай, а такім чынам стварае устабілізаваны грамадзкі лад.

В) Беларуская інтэлігенцыя ніколі не належала да асобнага стану, а ўся яна паходзіць з сялянства і работніцтва і цесна з ім звязана працэсам жыцця і змаганьня за вызваленне беларускага народу і незалежнасць Беларусі.

РАЗЬДЗЕЛ IV.

ЭКАНАМІЧНАЕ ЖЫЦЦЕ.

Эканамічная палітыка незалежнай Нацыянальнай Беларускай Дзяржавы забяспечыць найлепшае выкарыстаньне усіх натуральных багацьцяў і эканамічных магчымасьцяў краю для агульнага дабра беларускага народу. З гэтай мэтай дапушчаюцца тры віды гаспадараньня: прыватны, грамадзкі і дзяржаўны.

Прыватны від гаспадараньня ахоплівае:

1. сялянскую гаспадарку;
2. дробную прамысловасьць і рамесніцтва;
3. нутраны гандаль;

4. дробны транспарт сухапутны, водны і паветраны;

5. прыватную нярухому собскасць;

6. іншыя галіны гаспадаркі, паусталыя па прыватнай ініцыятыве.

Грамадзкі від гаспадарання ахоплівае:

1. шляхі спалучэння, транспарт і сродкі зносінаў мяйсцовага значання;

2. грамадзкае, жыллёвае і камунальнае будаўніцтва;

3. прадпрыемствы па забеспячэнню населеных асяроддзяў харчамі, па свайму характару падлягаючыя грамадскаму кантролю;

4. машынова-трактарныя станцыі сялянскіх самаўрадаў;

5. прадпрыемствы грамадскай карыснасці, забеспячаючыя насельніцтва апалам, вадой, электрычнасцю і газам.

Дзяржаўны від гаспадарання ахоплівае галіны, маючыя агульна-дзяржаўнае значанне:

1. натуральныя багацці — у нетрах зямлі, зямельныя рэзервы, вялікія лясныя і водныя абшары;

2. транспарт, шляхі спалучэння і сувязі агульна-дзяржаўнага значання;

3. грашовая гаспадарка краю;

4. асноўныя галіны выдабываючай і апрацоўваючай прамысловасьці, якія дзяржаўны сэктар можа перадаць прыватнаму або грамадзкаму віду гаспадараньня.

А) Наша працоўнае сялянства, складаючы бальшыню насельніцтва Беларусі, павінна карыстацца найбольшай апекай дзяржавы. Устанаўляецца такі зямельны парадак, які поўнасьцю забясьпечыць сялянству атрыманьне зямлі, свабоднай працы на ёй і скарыстоўваньне усіх даходаў паводле сваіх патрэбаў, асягаючы найвышэйшы культурна-эканамічны узровень разьвіцьця.

У галіне сельскай гаспадаркі ліквідуецца прымусова накіненая бальшавізмам сялянству калгасная сыстэма, а ўся зямля перадаецца ў собкасьць працоўнаму сялянству.

Не дапушчаецца звароту земляў былым абшарнікам, таксама і тварэньне новых абшарніцкіх маёнткаў.

Устанаўляюцца памеры участка сельскай гаспадаркі ад 5 да 30 га на сям'ю ў залежнасьці ад якасьці і ад ліку сям'і, не падлягаючага драбленьню і перадаванага спадкаемцу на аснове тэстамэнту.

За найлепшую форму землякарыстаньня для шырокіх сялянскіх масаў С-РПВВ уважае хутарна-атрубную сыстэму.

Саугасы часткова перадаюцца шляхам зямельнай рэформы сялянству, а часткова ператвараюцца у дзяржаўныя прыкладовыя і даследчыя гаспадаркі.

Машынова-трактарныя станцыі перадаюцца сельскім самаурадам для найлепшага скарыстоўвання іх сялянствам.

Абездзямеляныя сялянства ёсць шкоднае зьявішча і таму дзяржава дапамагае дабравольнаму перасяленьню сялян з перанаселеных абшараў на вольныя землі, праводзіць мерапрыемствы па меліярацыі няпрыдатных грунтаў, перадаючы іх сялянству, інтэнсіфікуе сельскую гаспадарку для затруднення прыросту сельскага жыхарства.

Дзяржава забяспечвае сялянскую гаспадарку адумковым доўгатэрміновым фінансавым крэдытам.

Дзяржава ўстанаўляе справядлівы роўнаважнік паміж цэнамі на сельскагаспадарчыя вытворы і прамысловыя тавары.

Б) Адпаведна разгорнутая прамысловасць краю побач з высока развітай сельскай гаспадаркай вырашаюць аб эканамічнай самастойнасці краю і таму дзяржава імкнецца да магчыма найбольшага развіцця індустрыялізацыі Беларусі, звяртаючы асаблівую ўвагу на пераапрацоўку мясцовай сыравіны

з аднаго боку, а з другога-індустрыялізацыя
бяз ушчэрбоку бягучых патрэбаў жыхарства.

Дапушчэнне прыватнага і грамадзкага ві-
даў гаспадарання ажыццяўляюць у вялікай
меры дэнацыяналізацыю прамысловасці, пры
праводжанні чаго дзяржава кіруецца мерка-
ваннямі ня толькі прамысловага характару,
але і сацыяльнага. Прыватнаму і грамадзка-
му відам гаспадарання на агульных закон-
ных падставах даецца права на арганізацыю
новых прамысловых прадпрыемстваў.

Для абмежавання і недапушчэння разь-
віцця шкодных формаў капіталізму і для
праводжання агульна-дзяржаўных задань-
няў, у руках дзяржаўнага віду гаспадарання
пакідаюцца галоўныя роды і прадпрыем-
ствы прамысловасці.

Дзяржава дае асаблівую падтрымку разь-
віццю рамесніцкай вытворчасці.

Прамысловыя прадпрыемствы дапускаюцца
пад умовай ажыццяўлення дзяржаўнага і
грамадзкага кантролю, матар'яльнай і аса-
бістай адказнасці кіраўнікоў і выконвання
усіх падпісанняў законадаўства аб працы.

В) Замежны гандаль дапушчаецца у трох
відах: дзяржаўным, кааператывным і прыв-
атным; як вынікаючы з агульнанацыяналь-

ных патрэбаў ён заусёды знаходзіцца пад кантролем дзяржавы.

Гандаль унутры краю таксама можа быць трох відаў: дзяржаўны, каапэрацыйны і прыватны, пад кантролем адпаведных грамадзкіх інстытуцыяў (камораў).

Г) Фінансавыя сродкі дзяржавы паходзяць ад: падаткаў, даходаў з дзяржаўнага віду гаспадарання і крэдытавых апэрацыяў. Устаўляюцца толькі два віды падаткаў: зямельны і прагрэсуна-падаходны.

Прадметы першай неабходнасці і даходы не перавышаючыя акрэсленага законам пражытковага мінімуму, звальняюцца ад падатку.

Фінансавы крэдыт ажыццяўляецца адзіным дзяржаўным банкам ды арганізацыяй як найшырэйшай сеткі паштовых касаў апчаднасці.

Дапушчаюцца каапэрацыйныя і камунальныя крэдытныя установы, але паводле адпаведнага закону, гварантуючага дзяржаўны кантроль.

Прыватныя фінансавыя крэдытныя установы: банкі, касы, канторы не дапушчаюцца.

РАЗЪДЗЕЛ V. САЦЫЯЛЬНАЯ ПАЛІТЫКА.

Мэты сацыяльнай палітыкі наступныя: ліквідацыя бядоты усяго беларускага народу, а сялянства й работніцтва у асаблівасьці, бо гэтыя часткі народу ад вякоу былі выкарыстоўваныя польскімі і расейскімі панамі ды усякімі іх прадпрыемствамі і камісарамі савецкага капіталізму, будучы сапхнутымі у прымітыўныя жабрацкія умовы вэгэтацыі; паляпшаньне праўных і матэрыяльных умоваў ягонага жыцьця і умацаваньне фізычнага і маральнага стану народу.

Гэта дасягаецца працай усіх працаздольных грамадзянаў краю са справядлівай узнагародай за працу, забяспечанай законамі.

Заканадаўства аб працы і сацыяльных мерапрыемствах рэгулюе:

1. Абмежаваньне даўжынні дня працы у аснове да 8 гадзінаў у дзень, а у цяжкіх і шкодных для здароўя вытворчасьцях — да 6 гадзінаў у дзень. Абмежаваньне працы у надлічбовыя гадзіны, якія аплочваюцца па вышэйшых стаўках.

2. Устанаўленьне ставак аплаты за працу справядліва і у поўні ўзнагароджваючых працоўных.

3. Забесьпячэньне свабоды выбару заняткаў і бесперашкоднай перамены яго.

4. Забараняецца найманая праца малалетніх дзяцей.

5. Апека над працай жанчынаў: а) устанавленне 8-тыднёвага платнага адпачынку перад родамі і столькі-ж сама пасля родаў; б) адлучка для кармлення дзяцей грудзямі; в) не дапушчаецца звальненне з працы дзеля цяжарнасьці.

6. Ахова працы сэзонавых і сельска-гаспадарчых работнікаў адумасловым законадаўствам, рэгулюючым варункі іх працы і ўзнагароды.

8. Прызнанне штогодных платных адпачынкаў ад двух да чатырох тыдняў, у залежнасьці ад даўжыні працоўнага стажу.

9. Стасуецца агульнае абавязковае сацыяльнае забесьпячэньне ад няшчасных выпадкаў, хваробы і старасьці.

10. Устанаўляецца дзяржаўная інспэкцыя працы, пільнуючая за выконваньнем сацыяльных і санітарных законаў аб працы.

11. Сіроты і бяздомныя калекі ўтрымліваюцца на самаўрадавы або дзяржаўны кошт.

Для аховы народнага здароўя дзяржава стасуе шэраг мерапрыемстваў:

1. Разбудова шырокай сеткі па ўсім краю вясковых амбуляторыяў, мэдычных пунктаў,

бальніцау, паліклінікау, дыспансэрау, радзільных дамоу і г. д.

2. Дапушчэньне прыватнай лекарскай практыкі, аплочванай з бальнічнага забесьпячэньня або з прыватных сродкаў.

3. Выконвае шырокую разбудову, дамоу адпачынку і курортаў для лячэньня і адпачынку працоўных.

4. Дзеля умацаваньня народнага здароўя дзяржава садзейнічае шырокаму разьвіцьцю усіх галінаў фізычнай культуры і спорту.

РАЗЬДЗЕЛ VI.

КУЛЬТУРА И АСЬВЕТА.

1. Самабытная культура, становячая аб адменным абліччы беларускага народу, вытвараная і перахаваная на працягу вякоў у сталым змаганьні з культурнымі уплывамі, накіданымі нашым продкам і нам асымілятарамі-суседзямі, зьяўляецца вялікай каштоўнасьцю ня толькі для сябе, але і для культуры усяго сьвету.

Бальшавіцкая саветчына, „сацыялістычная па зьместу і нацыянальная па форме” — камуністычна-расейскі варожы нашаму народу конглёмерат — адкідаецца бяссьледна. Рэшткі польскай і расейскай культуры, асыміляцыйна чужыя і варожыя нашаму народу,

таксама выдаляюцца з беларускага культурнага жыцця.

Незалежная Нацыянальная Беларуская Дзяржава асабліваю увагу зьвяртае на перахоўваньне беларускай нацыянальнай самабытнай культуры і на яе разьвіцьцё. Культурна-духовая творчасць і праца адбываецца ва умовах поўнай свабоды; мастацкая творчасць звальняецца ад цензуры і дапушчаецца вольная крытыка мастацкай дзейнасьці. Аднак дзяржава прасьледуе за зловжываньне гэтай свабодай, за ілжу, паклёпы, антымаральнасьць і антынацыянальную дзейнасьць.

2. Рэлігія зьяўляецца паважным дзейнікам у жыцьці і разьвіцьці духова-маральнага боку адзінкі і народу; і таму дзяржава забяспечвае вольнасьць веравызнаньняў і рэлігійных пераконаньняў і займае становішча спрыяючага садзейнічаньня, не мяшаючыся у нутранае жыцьцё рэлігійных арганізацыяў і не дапушчаючы антымаральных сэктаў і арганізацыяў.

3. Асьвета й узгадаваньне — гэта у вялізнай меры асноўныя крыніцы духовага й матэрыяльнага поступу й дабрабыту народу, якія павінны ахапіць шырокія пласты працоўнага народу.

Справам асьветы й узгадаваньня служаць:

сям'я, дашкольныя установы асьветы, школы, арганізацыі моладзі, пазашкольныя культурна-прасьветныя арганізацыі.

Асьвета даступна усім грамадзянам у роўнай меры.

Дашкольныя установы асьветы: дзіцячыя ясьлі, садкі, калёніі арганізуюцца дзяржавай і грамадзкасцю у дапамогу сям'і.

Пачатковая сямёхгадовая асьвета для усіх грамадзянаў зьяўляецца абавязковай і бясплатнай.

Ніжэйшая і сярэдняя фэховая асьвета рыхтуе спэцыялістых адпаведнай кваліфікацыі.

Агульная сярэдняя асьвета ажыццяўляецца сеткай сярэдніх школаў розных тыпаў.

Вышэйшая асьвета рыхтуе спэцыялістых вышэйшых кваліфікацыяў, патрэбных для гаспадарчай, дзяржаўнай, грамадзкай і культурнай працы. Гэтай мэце служаць унівэрсытэты ды інстытуты, якія апроч таго зьяўляюцца кузьнямі культуры й навуковай думкі.

Беларуская Акадэмія Навук ачолівае культуру й навуку.

Вышэйшыя установы карыстаюцца правам аўтаноміі.

Незаможным і здольным вучням і студэнтам забесьпячаюцца дзяржаўныя і самаўрадавыя стыпэндзіі.

Вайсковае навучаньне праводзіцца сеткай асобных вайсковых школаў усіх ступеняў. Для дарослага жыхарства арганізуецца навучаньне у пазапрацоўныя гадзіны.

РАЗЬДЗЕЛ VII.

АДНОСІНЫ ДА ІНШЫХ ПАРТЫЯУ І ПЛЫНЯУ.

1. С. - Р. П. В. Б. супрацоўнічае на Бацькаўшчыне і на чужыне з усімі дэмакратычнымі нацыянальнымі беларускімі партыямі й плынямі, якія самастойна імкнуцца да стварэньня Незалежнай Беларускай Дзяржавы.

2. С. - Р. П. В. Б. змагаецца за поўнае зьнішчэньне арганізацыі камуністычнай партыі бальшавікоў Беларусі, камсамолу і усіх іншых арганізацыйных і ідэолёгічных дабудовак яе на Бацькаўшчыне і на чужыне, пад якой-бы маскай яны ні дзейлі. — як чыннікаў чужых, антыдэмакратычных, у корані варожых і вынішчаючых Беларускі Народ.

3. С. - Р. П. В. Б. адкідае супрацоўніцтва і змагаецца з усімі партыямі й плынямі, якія, ці то на Бацькаўшчыне, ці то на чужыне, больш ці менш скрыта абапіраюцца у сваіх палітычных меркаваньнях ці арганізацыйнай увязцы з палітычнымі дзейнікамі іншых народаў, у асаблівасьці тых, з якімі на працягу гісторыі нас лучаць варожыя дачыненні.

Гэтыя партыі і плыні лёгка робяцца экспазытурамі чужой і варожай нам палітыкі, разьбіваюць адзінства нашага народу і аслабляюць беларускі нацыянальны фронт у барацьбе за вызваленне Беларусі. Элемэнтны польскага і расейскага арыентацтва ў розных формах і адценьнях, больш ці менш яўных плыняў належаць да наймацнейшых, аднолькава небяспечных для беларускага народу праяваў варожай дывэрсіі.

4. Гвалт і прымус ляжаць у аснове усіх тых партыяў і плыняў, якія наўсуперак волі беларускага народу накідаюць яму далёкія і чужыя канцэпцыі, Ведаючы, што дэмакратычным шляхам не дасягнуць сваёй мэты, яны стасуюць дыктатуру невялічкай кучкі узурпатараў, гвалтам не дапушчаюць да волевыяўленьня народу, адкідаюць і нішчаць рознымі спосабамі дэмакратычныя партыі і плыні, створаныя масамі народу, накідаючы для сябе вылучнае манопольнае таталітарнае панаваньне.

Камуністычная партыя бальшавікоў на Беларусі, як і іншыя партыі й плыні, маючыя ў аснове чужыя і варожыя масам беларускага народу мэты — не дэмакратычным, а толькі і выключна таталітарным шляхам праводзяць сваю работу. Таму С.-Р. П. В. Б. змагаецца супраць усіх праяваў таталітарызму.

РАЗЬДЗЕЛ VIII. АДНОСІНЫ ДА ІНШЫХ ДЗЯРЖАВАУ І НАРОДАУ.

С.-Р.П.В.Б. за супрацоўніцтва з тымі народамі і дзяржавамі, якія пазытыўна ставяцца да справы стварэння Незалежнай Нацыянальнай Дэмакратычнай Беларускай Дзяржавы у яе этнаграфічных межах.

У часе барацьбы за вызваленне Беларусі С.-Р.П.В.Б. супрацоўнічае з тымі народамі, якія змагаюцца за вызваленне народаў, папаволеных савецкім імперыялізмам.

Пасля вызвалення Беларусі і стварэння Незалежнай Нацыянальнай Беларускай Дзяржавы С.-Р.П.В.Б. праводзіць сваю палітыку на асновах:

1. міжнароднай роўнасці і салідарнасці і адкіданні палітыкі гвалтаў;

2. супрацоўніцтва з іншымі дзяржавамі ўва ўсіх міжнародных арганізацыях, якія маюць за мэту забеспячэнне міру й развіццё людзкасці.

РАЗЬДЗЕЛ IX. ШЛЯХ ДА ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ.

Незалежная Нацыянальная Беларуская Дзяржава паўстане ў выніку барацьбы за яе асноўных масаў беларускага народу: сялянства, работніцтва і інтэлігенцыі.

На перашкодзе да вызвалення стаіць сёння чырвоная 'дэспатычная імперыя — СССР, гэтая турма народа, без разгрому якой нельга вызваліць паняволены беларускі народ. Шлях нутраной нацыянальнай рэвалюцыі у БССР — гэта утопія пры існаванні СССР.

Развал СССР насцьпявае у выніку узросту нутраных эканамічна-палітычна-нацыянальных супярэчнасцяў у краі, выклікаючых вялікае незадаваленне шырокіх колаў народа, якое да часу толькі можа стрымлівацца нябывала жорсткім тэрорам бальшавізму, а адначасна ён збліжаецца у выніку узросту супярэчнасцяў у сусветным эканамічна-палітычным жыцці, дзе СССР становіць асноўны тормаз, які будзе усунены прагрэсыўным развіццём перадавых вогнішчаў сьвету.

У гэтай барацьбе, якая разгортваецца у сусветным маштабе, беларускі народ займае сваё сталае месца.

С.-Р.П.В.Б. як баёвы перадавы нацыянальна-сьведамы авангард ўсяго Беларускага Народу, стаўляе бліжэйшымі мэтамі ў гэтай барацьбе наступнае:

1. Разбудова С.-Р.П.В.Б. і забесьпячэньне партыйным кіраўніцтвам вызвольнага руху беларускага народу.

2. Арганізавацьне сялян і работнікаў, як асноўных пластоў беларускага народу і ўключэньне іх у арганізаваную барацьбу за вызваленьне Бацькаўшчыны.

3. Кансалідацыя ўсяго беларускага народу на дэмакратычных асновах для барацьбы за незалежную Бацькаўшчыну.

4. Правядзеньне ідэйнай і збройнай барацьбы за вызваленьне Беларусі.

5. Каардынацыя барацьбы за вызваленьне Бацькаўшчыны з тымі народамі, якія знаходзяцца ў падобных абставінах і змагаюцца з супольным ворагам.

6. Устанаўленьне Незалежнай Нацыянальнай Беларускай Дзяржавы і адбудова ў ёй дэмакратычнага ладу.

Лёс будучыні беларускага народу ў вялікай меры залежыць ад нас, ад нашай настойлівасьці, ахвярнасьці й арганізаванасьці.

Лёс нашай Бацькаўшчыны залежыць ад нашай барацьбы.

Ваюй, Беларускі Народзе, за сваё вызваленьне, Бацькаўшчына кліча!

Беларусь жыла, жыве і будзе жыць!

Сялянска-Работніцкая Партыя
Вызвалення Беларусі.

ЗА ШТО ЗМАГАЮЦА ВЫЗВАЛЕНЦЫ

**(СЯБРЫ СЯЛЯНСКА-РАБОТНІЦКАЙ
ПАРТЫ
ВЫЗВАЛЕНЬНЯ БЕЛАРУСІ)**

1948г.

M. Pankou

Jul 11/6

ЗА ШТО ЗМАГАЮЦЦА ВЫЗВАЛЕНЦЫ? (сябры Сялянска — Работніцкай Партыі Вызвалення Беларусі).

1. Вываленцы змагаюцца за зьнішчэньне сучаснай акупацыі Беларусі Савецкім Саюсам.
2. Вываленцы змагаюцца супроць спробаў акупацыі Беларусі іншымі народамі.
3. Вываленцы змагаюцца за стварэньне Незалежнай Нацыянальнай Беларускай Дзяржавы у межах рассяленьня беларускага народу.
4. Вываленцы змагаюцца за тое, каб крыніцай дзяржаўнае улады на Беларусі была няпрымусовая воля беларускага народу, якая выявіцца шляхам агульных, непасрэдных, роных, тайных і прапарцыянальных выбараў галасаваньня.
5. Вываленцы змагаюцца за тое, каб беларускае дзяржаўнае прадстаўніцтва (веча і сэнат), выбірае шляхам дэмакратычных выбараў, было найвышэйшаю ўладаю на Беларусі і дало-б нашай Бацькаўшчыне:

- а) Канстытуцыю,
 - б) выбрала-б Прэзыдэнта, як Галаву Дзяржавы,
 - в) зацвярджала-б пакліканьня Прэзыдэнтам Урады, як выканаучую Уладу Беларусі,
 - г) давала-б дзяржаве неабходныя законы, нармуючыя усе галіны дзяржаўна-грамадзкага жыцьця.
6. Вызваленцы змагаюцца за тое, каб незалежныя ад выканаучай і законадаучай улады суды дапільноувалі выкананьня канстытуцыі й закону.
 7. Вызваленцы змагаюцца за канчальнае зьнішчэньне бяспраўнае савецкае сыстэмы, якая ліквідуе без суду цэлыя мільёны насельніцтва пры помачы растрэлаў, концлягероў, прымусовае катаржнае працы, халаду і голаду.
 8. Вызваленцы змагаюцца за тое, каб Беларуская Нацыянальная Армія забясьпечвала Незалежнасьць Беларускае Дзяржавы.
 9. Вызваленцы змагаюцца за роўнасьць абавязкаў і правоў усіх грамадзянаў перад законам.

10. Вызваленцы змагаюцца за свабоду пражывання і руху па усёй тэрыторыі Беларусі і выезд за межы, калі гэтага хто зажадае.
11. Вызваленцы змагаюцца за свабоду выбару заняткаў.
12. Вызваленцы змагаюцца за свабоду палітычных пераконанняў.
13. Вызваленцы змагаюцца за свабоду слова і друку.
14. Вызваленцы змагаюцца за свабоду сходаў, маніфэстацыяў, і аб'яднанняў.
15. Вызваленцы змагаюцца за свабоду навуковай і мастацкай творчасці.
16. Вызваленца змагаюцца за свабоду веравызнанняў.
17. Вызваленцы змагаюцца за недатыкальнасць асобы і памешкання, г. зн. недапушчальнасць арышту грамадзян бяз судовай пастановы; недапушчальнасць фізічных караў і зьдзеку; недапушчальнасць каранья дзеля сваяцтва з парушальнікамі права.
18. Вызваленцы змагаюцца за права выбіраць і быць выбраным у дзяржаўныя установы і грамадскія інстытуцыі.

19. Вызваленцы змагаюцца за права на працу і адпачынак.
20. Вызваленцы змагаюцца за права на асьвету для усіх.
21. Вызваленцы змагаюцца за тое, каб нацыянальным меншасцям была забяспечана свабода іх нацыянальна-культурных асаблівасцяў і асьветы у роднай мове.
22. Вызваленцы змагаюцца за права на поўнае карыстаньне з плоду свае працы.
23. Вызваленцы змагаюцца за недапушчальнасьць нялюдзкага выкарыстоўваньня сялянства у калгаснай прымусовай сыстэме.
24. Вызваленцы змагаюцца за права селяніна стаць незалежным гаспадаром на сваёй зямлі.
25. Вызваленцы змагаюцца за такія зямельныя парадак, які поўнасьцю забяспечыць сялянству атрыманьне зямлі, свабодную працу на ёй і скарыстоўваньне усіх даходаў паводле сваіх патрэбаў.
26. Вызваленцы змагаюцца за недапушчэньне звароту зямлі былым абшарнікам, а таксама супроць тварэньня новых абшарніцкіх маёнткаў.

27. Вызваленцы змагаюцца за хутарную і хутарна-атрубную сыстэму сельскае гаспадаркі.
28. Вызваленцы змагаюцца за утварэнне, у залежнасці ад якасці і вялічыні сям'і, хутароу ад 5 да 30 гектарау зямлі, якія не падлягалі-б драбленню, а перадаваліся-б дзецям у спадчыне.
29. Вызваленцы змагаюцца за доўгатэрміновыя дзяржаўныя пазыкі для палепшання сельскае гаспадаркі.
30. Вызваленцы змагаюцца за ўстанаўленне справядлівых цэнаў на сельскагаспадарскія прадукты і прамысловыя тавары.
31. Вызваленцы змагаюцца за вызваленне беларускага работніка з няволі савецкага дзяржаўнага капіталізму.
32. Вызваленцы змагаюцца супраць прымацавання работніка да варштату яго працы.
33. Вызваленцы змагаюцца за поўныя грамадзкія правы работніка і спаўудзел яго у сабсьніцтве і даходах прадпрыемства.
34. Вызваленцы змагаюцца за ўстанаўленне толькі двух відаў падаткаў: зямельнага і падходнага.

35. Вызваленцы змагаюцца за абмежаваньне даужыні дня працы у аснове да 8 гадзінаў у дзень, а у цяжкіх і шкодных для здароўя вытворчасьцяў да 6 гадзінаў у дзень з устанавленьнем справядлівых ставак аплаты за працу.
36. Вызваленцы змагаюцца супроць найманае працы малалетніх дзяцей.
37. Вызваленцы змагаюцца за устанавленьне 8-тыднёвага платнага адпачынку для жанчын перад родамі і столькі-ж сама пасля родаў.
38. Вызваленцы змагаюцца за пра а жанчыны на адлучку з працы для кармленьня дзіцяці грудзямі.
39. Вызваленцы змагаюцца за арганізацыю мэдыцынскай аховы працы.
40. Вызваленцы змагаюцца за прызнаньне штогодных платных адпачынкаў ад 2-х да 4-х тыдняў, у залежнасьці ад даужыні працоўнага стажу.
41. Вызваленцы змагаюцца за абавязкавае сацыяльнае страхаваньне ад няшчасных выпадкаў, хваробы і старасьці.
42. Вызваленцы змагаюцца за тое, каб сьпіраты і бяздомныя калекі утрымліваліся на самаўрадавы або дзяржаўны кошт.

43. Вываленцы змагаюцца за разбудову шырокай сеткі вясковых амбулаторыяў, медычных пунктаў, бальніцаў, радзільных дамоў і т. п.
44. Вываленцы змагаюцца за дапушчэнне прыватнай лекарскай практыкі, аплачванай з бальнічнага страхавання, або з прыватных сродкаў.
45. Вываленцы змагаюцца за шырокую разбудову санаторыяў, дамоў адпачынку і курортаў для лячэння і адпачынку працоўных.
46. Вываленцы змагаюцца за шырокае развіццё усіх галінаў фізічнае культуры і спорту дзеля умацавання народнага здароўя.
47. Вываленцы змагаюцца за дапушчэнне рэлігійнага узгадавання, як паважнага дзейніка ў развіцці духова-маральнага боку адзінкі і народу.
48. Вываленцы змагаюцца за дзяржаўную падтрымку царквы, і касцёла не мяшаючыся ува, унутранае жыццё рэлігійных арганізацыяў.
49. Вываленцы змагаюцца за недапушчэнне ў дзяржаве антымаральных сэктаў і арганізацыяў.

50. Вызваленцы змагаюцца за бясплатную й абавязкавую 7-мі гадовую пачаткавую асьвету для усіх грамадзянаў.
51. Вызваленцы змагаюцца за шырокую дзяржаўную сетку сярэдніх і прафэсійных школаў розных тыпаў.
52. Вызваленцы змагаюцца за бясплатныя рамесніцкія школы розных тыпаў.
53. Вызваленцы змагаюцца за арганізацыю пазашкольнае асьветы для дарослых.
54. Вызваленцы змагаюцца за дзяржаўныя і самаўрадавыя стыпэндый для незаможных, але здольных вучняў і студэнтаў.
55. Вызваленцы стаяць за супрацоўніцтва з тымі дэмакратычнымі партыямі і плынямі, якія таксама імкнуцца да стварэньня незалежнае Беларускае Дзяржавы.
56. Вызваленцы змагаюцца за поўнае зьнішчэньне арганізацыі камуністычнае партыі бальшавікоў Беларусі, камсамолу і усіх іншых арганізацыйных і ідэолёгічных дабудоваў камуністычнае партыі на Бацькаўшчыне і чужыне, пад якімі-б маскамі яны не выступалі.
57. Вызваленцы змагаюцца з усімі партыямі і плынямі, якія ці то на Бацькаўшчыне, ці то на чужыне больш ці менш скрыта абапіраюцца у сваіх палітычных мерка-

ваньнях на чужыя дзейнікі, варожыя беларускаму народу.

58. Вызваленцы змагаюцца супроць гвалту і прымусу, а таму змагаюцца з тымі партыямі і плынямі, якія наусуперак волі беларускага народу накідаюць яму чужыя пляны, прымяняючы дыктатуру невяліччай кучкі палітычных афэрыстых.
59. Вызваленцы супрацоўнічаюць з тымі народамі і дзяржавамі, якія пазытыўна ставяцца да справы стварэння незалежнае беларускае дзяржавы у яе этнаграфічных межах.
60. Вызваленцы супрацоўнічаюць у часе барацьбы за вызваленне Беларусі з усімі тымі народамі, якія змагаюцца за вызваленне народаў, паняволеных савецкім імперыялізмам.

У барацьбе за вызваленне свае Бацькаўшчыны, вызваленцы, як баёвы нацыянальна-свядомы авангард усяго беларускага народу, стаўляе бліжэйшымі мэтамі наступнае:

1. Разбудова Сялянска-Работніцкай Партыі Вызвалення Беларусі й забеспячэнне партыйным кіраўніцтвам вызвольнага руху беларускага народу.

2. Арганізавацьне сялян і работнікаў, як аснаўных пластоў беларускага народу і ўключэньне іх у арганізаваную барацьбу за вызваленьне Бацькаўшчыны.
3. Аб'яднаньне усяго беларускага народу на дэмакратычных асновах для барацьбы за незалежную Беларусь ды увязка гэтае барацьбы з падобнаю барацьбою іншых народаў.

Да часу поўнага вызваленьня Беларусі і выбараў на дэмакратычных асновах беларускага Устаноўчага веча і сэнату, вызваленьцы, сьледам за 2-ім Усебеларускім Кангрэсам прызнаюць:

1. Адзіным праўным прадстаўніцтвам беларускага народу й Краю-Беларускую Цэнтральную Раду, рэарганізаваную дэкрэтам Прэзыдэнта ад 25 сакавіка 1948 г.
2. Адзіным праўным Урадам Беларускае Народнае Рэспублікі-Урад, пакліканы Прэзыдэнтам і зацьверджаны пленумам Беларускае Цэнтральнае Рады.

Цэнтральны Камітэт
Селянска-Работніцкае Партыі Вызваленьня
Беларусі.

П Р А Г Р А М А
Д Э К Л Я Р А Ц И Я
1

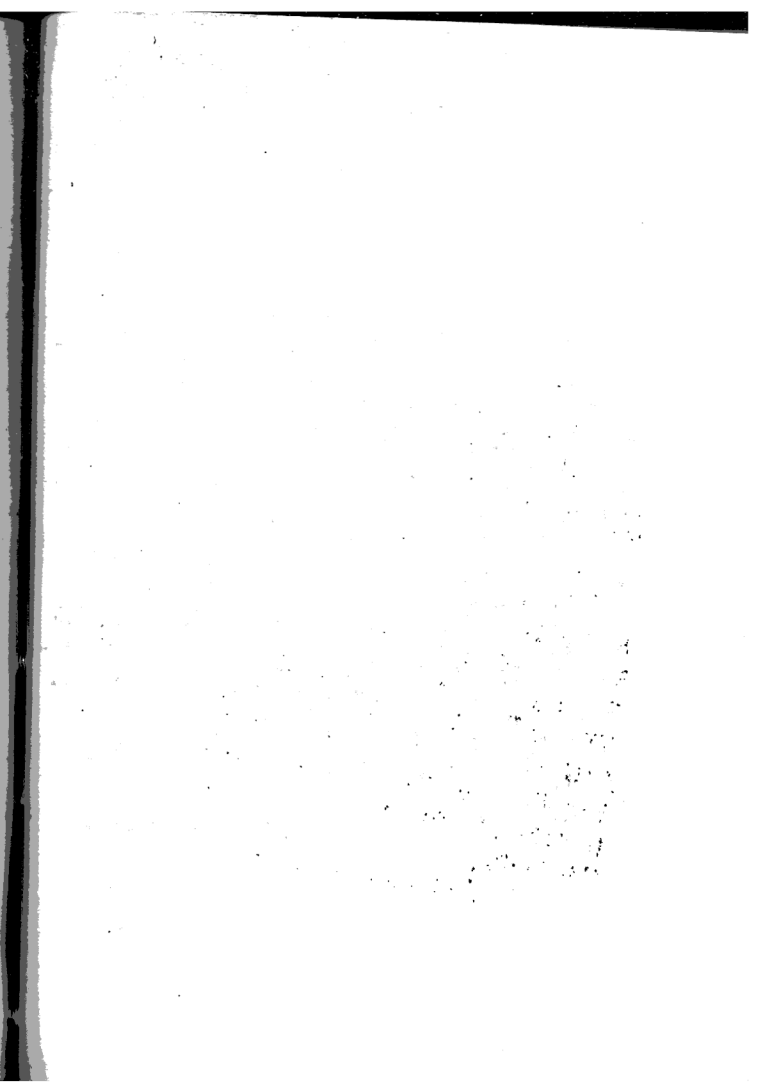
С Т А Т У Т

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ ПАРТИЯ

Выданыне другое
дапоўненне

Эміграцыя - 1949 г.

Feb. 118

Камітэт Беларускай Народнай
Партыі палітыў патрэбным пера-
выдаць праграму Партыі, якая
была зацверджана на Першым
Устаноўчым Зьездзе 14-га ве-
расня 1947 г. у Шлягогайме.

Першае выданьне разышлося,
а запатрабаванні на прагра-
му ўзрослі. Абгаварыўшы пра-
граму на мясцовых арганізац-
ях БНП уводзячы некаторыя да-
даткі, якія дараўваюць і высь-
вятляюць пасаобныя разьдзелы,
а асабліва па зямельнаму пы-
таньню.

Палітычны Камітэт Б.Н.П.

П Р А Д М О В А

Народ можа разьвівацца толькі тады, калі ён вольны і самастойны, толькі пры поўнай самастойнасці народ можа дасягнуць высокага матэрыяльнага і духоўнага разьвіцця.

Страта дзяржаўнай незалежнасці затрымала разьвіццё і рост Беларускага Народу.

Паняволяньне Беларускага народу адмоўна адбілася на росьце духоўнае культуры, на разьвіцці сельскае гаспадаркі і асабліва шкодна адбілася на росьце фабрычнае і заводзкае прамысловасці. Росьць фабрык і заводаў на Беларусі адбываўся неадпаведна патрэбам народу. Сыравіна для фабрык і заводаў здабывалася на Беларусі заўсёды вывозілася і вывозіцца ў чужыя краіны. Малае насельніцтва краіны змушана шукаць сабе працы ў чужых дзяржавах і ад-

даваць свае сілы на отвярэнне
каштоўнасьцяў для іншых наро-
даў.

Як рэзультат усяго гэтага,
сярод беларускага насельніцтва,
пераважна сярод гарадзкіх рабо-
чых і малазаможнага сялянства
існуе нявысокі матэрыяльны да-
брабыт, а гэта і затрымлівае
рост яго духовае культуры.

Тэрыторыя этнаграфічнай Бе-
ларусі большая за тэрыторыю
ўсяе Нямеччыны, большая за тэ-
рыторыю Італіі і значна боль-
шая за эўрапейскую тэрыторыю
Ангельшчыны, але на этнаграфі-
чнай тэрыторыі Беларусі живе
ня больш за 24 мільёны чалавек,
у той час, як Нямеччына мае ка-
ля 60 мільёнаў насельніцтва,
Італія і Ангельшчына кожная
па 40 мільёнаў.

Каб пабудаваць на Беларусі
прамысловасць і каб-праз гэта
даць магчымасць беларускаму
населеніцтву знайсці працу
для свіх рук у сябе доме,

для гэтага патрэбна вызваліцца з панявольнення і зрабіцца самастойнымі.

Канец экаплётатацыі Беларусі чужынцамі наступіць тады, калі беларускі народ будзе сам гаспадарыць на сваёй зямлі. Нашым суседзям-ворагам удалося паняволіць наш край таму, што нас хітра падзялялі то па рэлігійным асаблівасьцям, то па класах.

У мінулым на Беларусі паміж беларускім народам адбывалася зацятая барацьба ня толькі рэлігійная, але й класавая. Гэтаянутраная барацьба аслабіла народныя сілы для адпору чужынцам.

У нашыя дні бальшавізм вельмі хітра выкарыстоўвае класавыя супярэчнасьці для абмана панявольняння цэлых народаў. Сёні на Беларусі няма заможных зямельных магнатаў, няма прамысловае буржуазіі. На Беларусі застаўся працоўны вяс-

новы і гарадзкі народ. Для таго, каб дабіцце незалежнасці нашага Краю мы павінны злучыць у адно суцэльнае сілы сялянства, гарадзкіх работнікаў і працоўнае інтэлігенцыі для барацьбы за незалежнасць нашага Краю.

Незалежнасць Беларусі значае стварэнне з беларускага народу магутнае працоўнае сямя, якая развіе свае творчыя сілы, збудуе высокі эканамічны дабрабыт для ўсіх разам і для кожнага паасобку. Толькі працоўная маналітная сямя беларускага народу здольна выгнаць чужаземных імперыялістаў з нашае зямлі.

Толькі працоўная сямя беларускага народу здольна стварыць такую сілу, якая не дапусьціць на Беларусь ні ўсходніх імперыялістаў ні імперыялістаў з Захаду. Толькі працоўная сямя Беларускага Народу здольна стварыць законы, гаран-

туючы разьвіцьцё ўсім грама-
дзянам Беларусі.

Каб згуртаваць народнае
мере для барацьбы са персд -
ымі ідэямі, перадавы Беларускі
нацыянальны арган ухваліў за-
патрабаваньне стварыць Б о л е ш а ц -
р у о в у р н а р о д н у ю
партыю, якая зьвянецца цэнтрам
канцэнтрацыі народных сілаў
і насобітом перадавых сацы-
яльных ідэяў сучаснасьці.

П Р А Г Р А М А

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ ПАРТЫЯ

1. Беларуская Народная Партыя — гэта перадавая нацыянальна-сьведаемая частка Беларускага Народу, якая добраахвотна згуртавалася ў баявую арганізацыю і назвала сябе — **Б е л а р у с к а я Н а р о д н а я П а р т ы я**.

Сябры Беларускай Народнай Партыі прасякнуты адным духам, адной ідэяй і добраахвотна звязалі сябе суровай таварыскай дыцыплінай для барацьбы за зьдзяйсненьне ідэалаў Беларускага Народу ўва ўсіх галінах народнага жыцця.

Скарачана Беларуская Народная Партыя называецца **БНП**.

2. БНП на бліжэйшы час ставіць перад сабою наступныя заданьні:

а/ Усваецца і арганізацыю бе

дарускіх народных масаў на зьвяржэньне камуністычнага рэжыму на Беларусі, як найгоршай таталітарнай, антынароднай сыстэмы і дзяржаўнага рабаўля-сьніцтва, якія вядуць да зьнішчэньня Беларускі Народ.

б/ Стварэньне Незалежнае Беларускае Дзяржавы ў этнаграфічных межах у форме Беларускай Народнай Рэспублікі.

в/ Стварэньне ў незалежнай Беларускай Дзяржаве такога грамадзкага і эканамічнага ладу, які будзе найлепш спрыяць разьвіцьцю і росту ўсяго насельніцтва, якое жыве на тэрыторыі Беларусі.

г/ Ахова Беларускае Незалежнае Дзяржавы і яе нутранага ладу ад ворагаў, якія будуць імкнуцца зруйнаваць гэтую дзяржаву і яе лад,

3. Стварэньне Незалежнае Беларускае Дзяржавы ёсьць неадкладная справа ня толькі Беларускага Народу, але і ўсяго

прагрэсуўнага чалавечтва, бо ўзьнікненне Беларускае Дзяржавы зьменьшыць небяспэку вайны ў Эўропе паміж Уходам і Захадам, а разам з гэтым і ўва ўсім сьвеце. Таму БНП разлічвае на спачуваньне і падтрымку не з боку ўсіх народаў Эўропы і Амэрыкі.

4. Вызваленьне Беларускага Народу з падчужаемае няволі можа быць здэбейснана напружанай барацьбою самога Беларускага Народу, а дзеля гэтага БНП будзе арганізоўваць беларускія народныя масы на Бацькаўшчыне і таксама і на эміграцыі на барацьбу з бальшавіцкай сьстэмай і іншымі сіламі, якія перашкаджаюць отва-раньню Беларускае Народнае Рэспублікі.

5. БНП лічыць, што Беларусь мая Дзяржава павінна быць Народнай і Дэмакратычнай Рэспублікай, у якой выканаўчая ўлада будзе аддзелена ад за-

ко надаўтай. Каб лепш была вы-
яўляна воля народу, дык павінна
быць створана двухпалатная сы-
стэма.

6. У Незалежнай Беларускай
Дзяржаве ўсе жыхары дзяржавы,
незалежна ад расы, ад рэлігіі
і ад сацыяльнага паходжання
павінны карыстацца роўнымі
правамі.

Незалежная Беларусь будзе
родная маці для ўсіх яе гра-
мадзянаў.

7. БНП прызнае вольнасьць
вераўызнаньня для кожнага ча-
лавека. Вераўызнаньне не-прыватная
справа грамадзяніна, кожны мае
права вызнаваць тую рэлігію,
якую ён хоча.

8. БНП прызнае вольнасьць
палітычных перамяшчэньняў, воль-
насьць палітычных арганізацыяў
і аб'яднаньняў, якія стаяць на
пункце гледжаньня Незалежнась-
ці Беларусі.

9. БНП прызнае вольнасьць

слова і волянасьць прэсы, а таксама незалежнасьць прэсы ад ураду для ўсіх тых палітычных плыняў, якія стаяць на пункце гледжаньня незалежнасьці Беларусі.

10. Сучаснае насельніцтва Беларусі ў асабным складаецца з сялянства, работнікаў і інтэлігэнцыі. Рост насельніцтва Беларусі чужацкімі ўрадамі штучна затрымліваўся шляхам отварэньня неадпаведных эканамічных умоў, шляхам уціску і эканамічнай экспляатацыі Краіны.

Отварэньне Незалежнае Беларускае Дзяржавы азначае — спыненне ўціску і недапушчэньне эканамічнай экспляатацыі, а гэта пацягне ўзрост эканамічнага дабрабыту і павялічэньне колькасьці насельніцтва на Беларусі, гэта-ж у сваю чаргу выкліча ў народзе разьвіцьцё навукі, тэхнікі і духовае культуры.

ЗЕМЛЕКАРЫОТАНЬНЕ

11. Урэгуляваньне землекары-
станьня зьяўляецца адной з най-
важнейшых праблем нутранага жы-
цця Беларускага Народу. На Бе-
ларусі ў цяперашні час сельская
гаспадарка зьяўляецца аснаўною
крыніцаю сродкаў для жыцця як
гарадскога, так і сельскага на-
сельніцтва. Аснаўныя галіны га-
радзкае прамысловасці пабуда-
ваны на сыравіне, якую дастаў-
ляе сельская гаспадарка. Ад сель-
скае гаспадаркі залежыць рост
і дабрабыт усяго насельніцтва
Беларусі. Таму землекарыотаньне
павінна быць наладжана так, каб
вытворчасць зямлі была як ма-
га вышэйшая. Выходзячы з гэтага
меркаваньня БНП лічыць, што зя-
мля зьяўляецца ўласнасцю наро-
ду. Зямля належыць таму, хто на
ёй працуе. Уласнасць на зямлю
павінна быць ня вышэй нармаль-
най працоўнай нормы. Прадажа і

купля землі ў выпадку патрэбы будзе рэгулювацца дзяржавай.

БНП не дапусьціць утварэньня класу магнатаў — памешчыкаў або буйных землеўладальнікаў, мэтаю якіх ёсьць эксплёатацыя сялянства.

12. Найлепшай формай землекарыстаньня партыя лічыць мяшаную форму:

1. Сярэднія сялянскія гаспадаркі / па жаданьню — у выглядзе пасёлкаў, адрубоў і хутароў.

2. Дзяржаўна-прамысловыя, навукова-дасьледчыя і ўзорныя гаспадаркі.

3. Любыя добраахвотныя формы па жаданьню сялянства, якія будуць спрыяць павышэньню і інтэнсіфікацыі земле-робства.

Партыя стаіць на пункце гледжаньня шырокай ініцыятывы ў землекарыстаньні.

13. БНП прызнае права спадчыны на апрацоўную форму зям-

лі, а таксама на ўсю рухомую і нярухомую маёмасць, што заста-
лася на спадкаёмнай зямлі; Пар-
тыя супроць драблення сялян-
скіх гаспадарак на дробныя, не
прадуючыя.

14. Партыя лічыць шкодным
з'явішчам абавязамленне ся-
лянства, а таму дораг будзе
няўшлібна павялічаванне коль-
касць сялянскіх гаспадарак
шляхам агушэння балотаў і па-
ратварэння вораных пясочных
і балотных глебаў у годныя для
апрацоўкі. Павялічаная плошча
воранай зямлі будзе раздана ў
дармова-прыватнае карыстанне
сялянам.

Абавязамленне не большавікамі
беларускага сялянства прывяло
да таго, што беларускае сялян-
ства масава і эмігруе ў расей-
скія гарады, бо беларускія га-
рады не індустрыялізаваны; усё
гэта ўмацоўвае расейскую дзяр-
жаву і вядзе да знішчэння
Беларускі Народ.

Усе надра зямлі, якія ёсць на Беларусі і якія могуць быць знойдзены зьяўляюцца ўласна гэтую дзяржаву.

Рэкі, вазёры, лясы і торфяныя паклады мейсцовага значэння пераходзяць у а ўласнасць сялян. Вялікія масывы лясоў, вялікія паклады торфу і пераплаўныя /судаходныя/ рэкі і вазёры зьяўляюцца ўласнасцю дзяржавы.

ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫЯ КРАІНЫ

15. ВПІ лічыць, што роот і разьвіццё Беларускага Народу ня можа прагрэсываць адбывацца без індустрыялізацыі Краіны. Толькі індустрыялізаваная Краіна, з высока разьвітай сельскай гаспадаркай можа быць сапраўды самастойнай і незалежнай. Дзеля гэтага Партыя будзе дапамагаць разьвіццю тае прамысловасці, што ўжо ёсць на Беларусі, а таксама будзе спрыяць пабудове новых фабрык і

заводаў для пераапараванні мя-
сцовай сыравіны і прыватнай.

Прамысловасць і транспарт
дзяржаўнага значэння будуць
ува ўласнасць дзяржавы.

Будзе дадзена шырокая маг-
чымасць для развіцця прыватнай
прамысловасці ў тых га-
лінах, якія ня будуць нацыяна-
лізаваны.

16. Незалежнасць Беларусі
вымагае пабудовы ў нашай кра-
іне металургічнай і металая-
працоўчай прамысловасці, якая
будзе працаваць часткава на
мяісцовай, а часткава на прыват-
най сыравіне. Для Беларусі на-
звання прамысловасці жыццё-
ва неабходныя. Партыя ўжыве ўсе
магчымасці для пабудовы ін-
дустрыі.

17. Для пабудовы новых га-
лоўных індустрыі-металургіч-
най, аўтамабільнай, электрахімі-
чнай і іншых. Партыя побач з
дзяржаўнымі сродкамі будаўніц-
тва, узяжае за патрэбнае дапу-

сьцінь прыватных прадпрыемстваў як сваіх, таксама і з іншых краінаў на карысных для Беларуска ўмовах. Партыя будзе дапамагаць развіцццю самастужных рамеолаў і рамеоўніцкіх ксаперацыйных аб'яднаньняў,

СТАН РАБОТНІЦКАГА КЛАСУ

18. БНП уживае ўсе неабходныя крокі для таго, каб зработкі работніка ў любой галіне прамысловасьці стварылі-б яму эканамічны добрабыт ніжэй эканамічнага добрабыту работнікаў сучасных перадавых дзяржаваў.

Рост работніцкага класу залежыць выключна ад матэрыяльнага добрабыту работнікаў і ад іх прававога становішча ў дзяржаве.

19. БНП лічыць, што даўжыня працоўнага дня ў тых галінах прамысловасьці, якія ня шкодны для здароўя чалавека не

павінна перавышаць васьмі гадзін у суткі. У той-жа прамы - словаосці, якая шкодная для здароўя, даўжыня павінна быць меньшай ў залежнасці ад умоваў.

20. Усе работнікі маюць права арганізавацца ў прафэсійныя саюзы, якія будуць кіраваць эканамічным жыццём работнікаў, іх прававым становішчам і апякавацца аб здароўі работнікаў.

21. БНП уважае за патрэбнае абавязковае страхаваньне работнікаў на выпадак хваробы і розных няшчасных выпадкаў, а таксама арганізуе забяспячэньне работнікаў па стараасці праз работніцкія страхавыя касы і пры дапамозе дзяржаўнай пэнсіі.

22. БНП арганізуе дзяржаўнае ўзгоднаваньне для круглых сірат, а таксама арганізуе гапэнсію тым колам беларускага

насельніцтва - ўдовы, старыя бацькі страціўшыя дзяцей і іншыя якія ня былі застрахованы ў касях і ня маюць права на дзяржаўную пэнсію.

Праца малалетніх будзе абмежавана спецыяльным законам, такою будзе ўзята пад увагу праца цяжарных. Для цяжарных будуць дазваляны спецыяльныя адпускі да радоў і пасля радоў.

23. БНІ лічыць неабходным увесці шырокую медычную дармовую дапамогу для работнікаў усіх галін у прамысловасці, а разам з тым і для ўсяго насельніцтва Беларусаі.

24. БНІ лічыць патрэбным, каб прафэсійныя работніцкія саюзы мелі права юрыдычнай зсоби і ў выпадку патрэбы маглі прад'яўляць трэбаванні для палепшэння эканамічных, бытовых умоваў работнікаў, а таксама павялічэння іх правага становішча на вытворчасці.

НАРОДНАЯ АСЪВЕТА

25. БНП будзе імкнуцца забеспечыць усяму насельніцтву Беларусі дармовае і абавязковае асямігадовае навучаньне.

Адначасова з гэтым Партыя будзе шырока разьвіваць прафэсійную і вышэйшую адукацыю сярод беларускага насельніцтва, а таксама зарочную адукацыю для тых колаў беларускае моладзі, якія ня зможа перайсьці праз стацыянарныя школы.

ЗАМЕЖНАЯ ПАЛІТЫКА

26. БНП уважае за патрэбнае ня толькі ў будучыне, але і зараз узгадніць і каардынаваць свае дзеянні з народамі, якія выступаюць супроць бальшавіцкага рэжыму, якія цярпелі ад імперыялістычнай палітыкі дужэйшых народаў; пры далейшым жа дзяр -

жаўным будаўніцтва, Партыя будзе імкнуцца да самага цеснага супрацоўніцтва з усімі тымі дзяржавамі, якія будуць спрыяльна ставіцца да Беларускае Незалежнасці.

ФІНАНСАВАЯ ПАЛІТЫКА

28. Фінансавая палітыка дзяржавы будзе акапёрта на даходах: з прамысловасці, з дзяржаўных прадпрыемстваў, з дзяржаўнага, ксаперацыйнага і прыватнага гандлю.

Подаці на зямлю будуць адпавядаць рэальнай вытворчасці зямлі. Бюджэт у дзяржаве будзе гласны. Будзе заснавана цвёрдая, трывалая валюта, якая даць магчымасць шырокай эшчаднасці, для ўсіх колаў беларускага насельніцтва.

НУТРАНЫ І ЗАМЕЖНЫ ГАНДАЛЬ

29. БНП дапусьціць унутры краіны тры віды гандлю: дзяржаўны гандаль, неапарэаный і прыватны гандаль. У галіне замежнага гандлю Партыя таксама дапусьціць усе тры віды гандлю, але пад кантролем дзяржавы. Гандаль ёсць нацыянальная справа і ён павінен быць у руках беларускага народу.

АБАРОНА КРАІНЫ І ТАКТЫКА ДЗЕЯЊНЯ

30. Для існаваньня беларускае незалежнасьці і для здзявольнаваньня гэтае незалежнасьці павінна быць утворана Беларускае Нацыянальная Армія.

Беларуская Нацыянальная Армія падпарадкоўецца беларускаму суверэннаму ўраду, які стайць на чале Беларускае Незалежнае Дзяржавы.

31. БНП : пераходны час, улі-

чваючы гістарычнае мінулае
нашае барацьбы за незалежнасць
Партыя будзе ставіцца супроць
тварэння супольнае арміі з
тымі народамі, якія пратэнду -
юць на кіравецтва Беларусі.

32. БНП цяпер, а таксама ў
будучыне будзе супрацоўнічаць
з тымі партыямі і ўрадамі, якія
спачуваюць утварэнню Б е -
л а р у с к а е Н е з а л е -
ж н а е Д з я р ж а в ы.

Д Э К Л А Р А Ц І Я

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ ПАРТЫЯ

1. МЫ - Б е л а р у с к а я
Н е р д н а я П а р т ы я ста-
вім сваёю мэтаю стварэнне БЕ-
ЛАРУСКАЕ. НЕЗАЛЕЖНАЕ Дзяржавы, бо
такія дзяржава патрэбна для фі-
зічнага і духовага развіцця
дваццаці пяці мільённага Бела-
рускага Народу, які жыве на этна-
графічнай тэрыторыі Беларусі, а
таксама каб даць Бацькаўшчыну
тым беларусам, якія пакінулі яе,
з прычын таго, што іх там жор-
стка сьцігалаў за нацыянальную
адраджэнскую працу чужацкі акуп-
пачыйны савецкі ўрад.

2. Мы супроць усякіх палітыч-
на-дзяржаўных федэрацыяў і аб'я-
днаньняў з Расеяй і Польшчай, бо
такія аб'яднаньні, як паказаў гі-
старычны вопыт, нічога не дэлі
Беларускаму Народу.

У аб'яднаньнях больш дужыя

народы захватывалі багацці Беларускага Народу і выкарыстоўвалі наш народ для сваёй імперыялістычнай палітыкі, Стварэнне Беларускай Незалежнай Дзяржавы азначае гарантыю міра ў цэнтральнай Эўропе, а таму Партыя разлічвае на падтрымку яе з боку ўсіх народаў і іх урадаў.

З'явілася несадавальная тая форма Беларускай дзяржаўнасці, якая ўжо створана бальшавікамі і мае назву — Беларускае Савецкае Сацыялістычнае Рэспубліка, бо гэтая рэспубліка не самастойная, яна з'яўляецца дадаткам да расейскай федэрацыі. У гэтай рэспубліцы праводзіцца надзвычайна, шляхам тэрору русіфікацыя Беларускага насельніцтва і эканамічная эксплуатацыя на карысць Масквы.

У Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы голас Беларускага народу, яго жаданні не бяруцца пад увагу пры правядзенні замежнай і нутра-

ной палітыкі.

Урад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі ніколі не праводзіў і згодна канстытуцыі ня мае права праводзіць самастойна замежна і нутраную палітыкі. Гэты ўрад ніколі не заступаўся за Беларускі Народ, а наадварот памог у 1930 - 40 гадах, маскоўскаму савецкаму ўраду знішчыць тысячы лепшых сыноў Беларусі - вучоных, педагогаў, пісьменьнікаў, паэтаў, кампазітараў, артыстаў, перадавых сялян і работнікаў за тое, што яны выявілі сябе беларускімі патрыётамі і шчыра прэцавалі для адраджэння Беларускай Дэмакратычнай Дзяржаўнасці.

Стварэння ў Савецкім Саюзе нацыянальнай рэспублікі не рэзюльваваюць нацыянальнага пытання, бо русіфікацыя падняволяных народаў, знішчэнне іх духоўных і матэрыяльных культур адбываецца ў большай ступені чымся гэта робілася пры царызме.

Камуністы хочуць стварыць сусветную рэвалюцыю, а для гэтага як сілу яны выкарыстоўваюць расейскі нацыяналізм, які заўсёды ставіўся няпрымірыма да беларускага адраджэння.

Каб задаволіць гэты нацыяналізм яму і прыносяцца ў ахвяру лепшыя сілы беларускага народу.

4. Беларуская Самастойная Дзяржава істнавала да канца шаснаццатага стагоддзя і называлася яна Вялікае Княства Літоўскае /беларускае/. Гэтыя ўскі Народ складаў у гэтай дзяржаве дзевяноста працэнтаў, навакол гэтае дзяржавы ў асярэдніх вякі і групаваліся ўсе ўсходнія славяне.

У шаснаццатым стагоддзді пачынаецца арганізаваны наступ на Літоўска-Беларускае Гаспадарства. На яго наступаюць з аднаго боку расейска-мангольскія сілы, а з другога боку Паліякі, Польскі імперыялізм з сва-

ёю разбуральнай дзейнасцю, асабліў Літоўска-Беларускую Дэаржаву і гэтым самым помог узвясці лічынца расейскаму імперыялізму. Гэты апошні ў сваёй эканомыі на захад захавіў ня тролькі Літоўска-Беларускае Гаспадарства, але і Польшчу. Польшча ўжо больш за дзевяць гадоў фактычна баляецца ў ног расейскага імперыялізму.

Апынуўшыся пад уладай Масквы Беларускі Народ ні на адну хвіліну не спыняў барацьбы за сваё вызваленне. Асабліва высокага напружання дасягнула барацьба Беларускага Народу ў нашыя часы. Ужо ў дзевятнаццатым стагоддзі — дзі беларускі народны гярой Кастусь Каліноўскі арганізаваў шырочнае паўстанне за Незалежнасць Беларусі. Паўстанне было задушана расейскім царом Александрам II.

Хутка другі беларускі гярой Ігнат Грыняевіч арганізаваў баянае дружны і забіў расей-

скага цара русіфікатара Але-
ксандра другога.

У часы рэвалюцыі 1905 году
народныя выступленні супроць
русіфікатарскай палітыкі дася-
гнулі такой магутнасці, што
расейскі ўрад быў змушаны да-
зволіць беларусам друкаваць
кніжкі і газеты на беларускай
мове.

Пасля рэвалюцыі 1917 году
Беларускі Народ сабраўся на
Першы Усебеларускі Народны Кан-
грэс і 25 сакавіка 1918 году
абвясціў Незалежнасць Бела-
русі. Кангрэс быў разогнаны
большавікамі, але большавікі
змушаны былі пайсці на нека-
торыя ўступкі і першага сту-
дзеня 1920 году абвясцілі аб
утварэнні Беларускае Савецкае
Рэспублікі.

Тым ня менш Беларускі Народ
незадаволіўся савецкай формай
дзяржаўнасці і на працягу ўся-
го часу існавання савецкае
ўлады вёў барацьбу за стварэн-
не Беларускай Нацыянальна-Дэма-

кратычнай Дзяржавы. Гэты час увайшоў у беларускую гісторыю, як перыяд барацьбы беларусаў - за нацыянальна-дэмакратызму супроць большавіцкага таталітарызму.

Калі ў ходзе гістарычных падзеяў здарылася магчымасць, дык Беларускі Народ 27 чэрвеня 1944 году сабраўся на Другі Усебеларускі Кангрэс, які падцьвердзіў першае чы Першага Кангрэсу. Выніковымі пастановы Кангрэсу ўпаўнаважана Беларуская Цэнтральная Рада. Ёй было даручана арганізаваць беларускія вайсковыя сілы для абароны правоў народу ад большавікоў.

Вядучы барацьбу з расейскім імперыялізмам наш народ адначасова вёў вострую барацьбу супроць польскага імперыялізму. Польшча самастойнай дзяржавай была даволі кароткі час і для адкрытае барацьбы з беларускім

народам яна была слабая і выкарыстоўвала спалянізаваных памешчыкаў і шляхту. Апрача гэтага Паякі для імперыялістычных метаў выкарыстоўвалі рэлігію. Польскі ўрад стараўся змяніць значэння праваслаўя на Беларусі і за кошт яго ўзмацніць каталіцызм. Гэта выклікала сваркі і непаладкі паміж асобнымі групамі Беларускага насельніцтва, а ўсё разам аслабляла краіну і яе абароназдольнасць.

Бяручы гэта пад увагу мы катэгарычна заяўляем, што мы супроць усякіх спробаў зрабіць змену рэлігіі. Кожны чалавек на Беларусі мае права вызнаваць любую рэлігію, але навязваць народу арганізаваным шляхам новую рэлігію гэта ёсць паўтарэнне гістарычных памылак.

Мы супроць змены назвы народу. Наш народ і пры гэтай назве заўсёды сябе адраджаваў

ад расейцаў і заўсёды дабіваўся
поўнай палітычнай незалежнасці.
Тыя, хто стараецца змяніць назву,
разбурэаць нацыянальнае адзін-
ства заблытваюць беларускую гі-
сторыю і адпіхаюць беларускія ма-
мэ вызеольнай барацьбы.

Мы заклікаем тую беларускую
інтэлігенцыю, якая стаіць на ня-
правільным шляху, апамятацца і спы-
ніць шкодную працу.

5. Мы звярочваемся да леціві-
ўскага народу з заклікам увай-
сці ў кантакт з намі і вёсці
разам супольную барацьбу за вы-
зваленне нашае і вашае Бацькаў-
шчыны.

Мы Беларусы ў мінулым мелі з
Лецівіўсамі супольную непадзель-
ную дзяржаву. Супольства Белару-
саў з Лецівіўсамі было карынным
для абодвух народаў, толькі су-
польная праца абодвух народаў
захавала іх ад воіміліяцыйнай па-
літыкі намецкага і польскага ім-
пэрыялізму.

У будучыні для лепшага разві-
цця абодвух народаў патрэбна

отаць не стэрлі і выпрабаваны шлях, патрэбна аднавіць былую Літоўска-Беларускую Дзяржаву.

Мы прапануем брацкаму ўкраінскаму народу, а таксама суседняму і прыязнаму да нас Латышскаму і Эстонскаму народу заахавець з намі больш цесную, сувязь, памятуючы аб тым, што нам пагражае адзін і той-жа вораг; нашае геаграфічнае па-лежэнне вымагае каардынацыі дзеянняў.

6. Мы заклікаем расейскі народ і ўсіх яго дзеячоў спыніць да нас вярхоўную палітыку і разглядаць нашу адроджэнскую працу як гістарычна неабходную і заканамерную. Мы імкнемся да палітычнае сувярэннасці, бо яна неабходная для нашага далейшага развіцця.

Расейскае панаванне над намі цягнулася больш за дзве тысячы гадоў і за гэты час расейскі ўціск прывёў наш край да поўнае галечы, да моўлага заняпаду нашай духоўнай культуры.

ру і эканамічны дабрабыт. Наша незалежнасць ні ў якое ступені не пагражае расейскаму народу, наадварот нашая незалежнасць з'яўляецца гарантыяй міру.

Экспансія Расеі на Заход з'явілася прычынай цяжкіх войнаў, якія зрабілі Беларусь вялізарную шкodu. Расейскі цар Іван Грозны распачаў вайну ў 1558 годзе, гэтая вайна цягнулася трыццаць гадоў на тэрыторыі Беларусі. Расейскі цар Пётр вёў вайну на тэрыторыі Беларусі дванаццаць гадоў з 1700 - 1712. На тэрыторыі Беларусі адбываліся войны 1812 году, а пасля вайна 1914г, 1920 і перастане войны нашых дзён. Так будзе і далей, бо другія народы ня могуць пагадзіцца з тым, каб расейскі імперыялізм узмацняўся за кошт слабейшых народаў. Да прыходу расейцаў на Беларусь духоўная і матэрыяльная культура беларускага народу стаяла значна вышэй. У нас на Беларусі друкаваньне кнігаў было распа-

чата доктарам Скрынсю на 50 гадоў раней чымся ў Расей. Нашыя вучоныя — Сымон Будны, Васіль Цянінскі і іншыя вучылі пісьменнасцьці няпісьменную Ма-окву ў шаснаццатым стагоддзві. На нашай беларускай мове друкаваліся найвялікшыя вертацьці кнігі — біблія, псалтыр, літоўскі статут, тады, калі на расейскай мове ня было надрукавана нават "элементарнага.букваря". Рост гэтай духовай культуры прыпыняны расейцамі і вельмі многія каштоўнасцьці знішчаны. Мала ўсяго гэтага; мы звярочваем увагу на тое, што ўся сучасная расейская літаратура надрукавана беларускім альфобатам. Гэты альфобэт, які зараз прысвоілі расейцы і выдаюць за рускі, у сапраўднасьці вынайздэен беларускім вучоным Капаевічам і запазычаны ад яго расейскім царом Пятром. Значыць на Беларусі і культура разьвівалася без расейцаў. Захват рас-

сейчасмі Беларусі затрымаў разь-
віццё духовае і матэрыяльнае
культуры.

Мы Беларусы перанясылі многа
ад расейскага імперыялізму і пе-
раносім зараз вельмі цяжкі ў-
ціск з боку бальшавізму, таму мы
ня можам маўчыць. Гісторыя нас
вучыць, што ў будучыні ад гэтага
можна пазбавіцца толькі тады,
калі мы будзем незалежнымі. Та-
му мы звярочваемся да расейска-
га народу з брацкай прапонавай
— прызнаць нашу незалежнасць,
спыніць супроць нас барацьбу і
заснаваць з намі прыяння сувя-
зі як з роўнай сувярэннай на-
цыяй.

7. Мы звярочваемся да поль-
скіх нацыянальных дзеячоў спы-
ніць да нас варажую дзейнасць,
бо отаўшы на шлях адбудовы свай-
дзяржавы Беларускі Народ ім
отрымаецца перад вайскай варажай
дзейнасцю, якая у будучыне яшчэ
больш пагмыбіць разыходжэнне
паміж беларускім і польскім на-

родам.

Мы спачуваем польскаму, народу, які перажывае ўжо чаць-вертую трагэдзію. Гэтая трагэдзія ёсць рэзультат польскай імперыялістычнай палітыкі. Для захвату чужых тэрыторыяў, ды асабліва ў нашыя часы патрэбны надзвычайна вялікія сілы. Такіх сілаў польскі народ ніколі ня меў, а паднявольныя палякмі народы ніколі ня будуць паслухнянай зброяй ў польскіх руках, воць гэта і прывяло да трагедыі.

Правідловы выхад для польскага народу — не інтрыгі для захвату чужых зямель, а шчырае паразумленне з суседнімі народамі.

8. Б е л а р у с к і Н а - р о д! памятай, што твой дабрабыт залежыць ад таго хто будзе гаспадарам на тваёй зямлі. Калі будзеш гаспадаром ты сам народае — твой дабрабыт узрасьце, развясце духоўныя сілы,

вырасце матэрыяльная культу-
ра і ты зраўняешся з перада-
вымі народамі Эўропы і Амерыкі.
Калі-ж будучь на беларускай
зямлі чужыны, дык яны не да-
дуць табе ўзьняцца яны будучь
цябе трымаць у падняволянні
для таго, каб можна было экс-
пloatаваць цябе. Таму, народзе,
ня слухай тых, хто цябе заклі-
кае ісці пад расейскі, або пад
пад польскі оўцягі, на той пад-
ставе, што некаторыя з нас ма-
юць аднолькавую рэлігію з ра-
сейцамі, а некаторыя аднолька-
вую з палякамі. Хоць рэлігія
аднолькавая, але інтарэсы роз-
ныя. Усякі Беларусь не залежна
ад рэлігіі павінен ісці ў бе-
ларускія народныя арганізацыі,
пад свой беларускі оўцяг.

Нашыя ворагі заўсёды стара-
ліся нас падзяліць, ім гэта
ўдавалася толькі тады калі
яны знаходзілі ў нашым асяро-
ддзі здраднікаў. Сяньня такі-
мі здраднікамі ёсць «крывічы»

до яны разбудуваць індывідуаль-
ную еднасьць сваімі наглымі
сіробамі навязваць народу но-
вую рэлігію. існаваўшы ўрад.

Маладое пакаленне Беларусі. Памытай, што Беларускай Народнай Партыя супроць аднаўленьня на Беларусі старых дэрэвалюцыйных парадкаў. Да рэвалюцыі на Беларусі 35% сялянства былі зямельнікамі, гэта былі бабылі і парьбі, 35% сялян былі малазямельныя, іх невялічкія падзелы не маглі пракарміць іх семіх з іх сем'ямі.

На Веларусі ня было прамы-
словаўці і таму ўся гэтая ма-
аісялянтства змушана была цяж-
ка працаваць на зямельную за-
можную шляхту і на апалчаных
памешчыкаў.

Рэвалюцыя разьбіла памешчыкаў і шляхту, але большавікі захапіўшы ўладу, навязваюць непасільныя мэты нашаму народу: большавікі хочуць стварыць сусьветную камуністычную рэвалю-

цью. Для такога рэвалюцыйнага патрабавання вярніварнейшыя ародкі. Мы супроць бальшавізма. Мы за шчырае прадстаўленне перадавага ідэалу ў жыццё нашай Беларусі жорсткасцю. Гэтым сваім поглядам Беларускай Народнай Партыі і адрозніваецца ад усіх іншых беларускіх палітычных партыяў, якія па сутнасці з'яўляюцца рэстаўрацыйскімі партыямі, бо імкнуча аднавіць у большай ці меншай ступені, стары парадок на Беларусі.

Вось таму ўсё маладое пакаленне Беларусі — маладыя работнікі, маладыя селяніны павінны згуртавацца навакол гэтай Народнай Партыі, бо толькі з ёю можна дасягнуць найвышэйшых ступеней развіцця, бо толькі ідучы па тых шляхах, на якія яна ўказвае, мы прыдзем да святай і шчаслівай будучыні.

9. Мы кажам народам усёй Амерыкі, што сучасная эміграцыя, якая ўцякла з Расіі і бы-

лоє Польшчы мае супярэчныя імкненні і супярэчныя ідэалы.

Расейская эміграцыя імкнецца аднавіць старую Расею, ад адзіную бяз усякіх нацыянальных рэспублік і аўтаномных абласцей, яна хоча зрабіць з Расеі турму народаў, такую самую, якая была пры расейскіх царох. Расейская эміграцыя глыбака ненавідзіць бальшавікоў, але яшчэ больш ненавідзіць Беларусаў і Украінцаў, за тое, што яны хочуць зрабіць вольнымі і незалежнымі. Каб апраўдацца перад грамадзкай думкай Эўропы і Амерыкі расейская эміграцыя даводзіць, што Беларусы і Украінцы гэта рускія народы. Бязумоўна гэта ня праўда: Беларусы заўсёды былі самастойным народам яны адрозніваліся ад расейцаў ня толькі сваёю моваю, сваёю духоваю культураю, але нават і біялагічным паходжаннем.

Імпэрыялізм расейскай эміграцыі, іх нянавісьць да падняволяных народаў, імкненьне расейскай эміграцыі загнаць народы ў расейскую турму не дазваляе народам злучыцца ў адзінагульнаеўрапейскі фронт.

Тое ж самае выяўляе сабой і польская эміграцыя. У Польшчы была адна траць насельніцтва ня польскае нацыянальнасьці. Усё ня польскае насельніцтва надзвычайна прыгняталася, нацыянальныя меншасьці ня мелі права нават гаварыць на сваёй мове. Усё гэта зрабіла з Польшчы не дзяржаву, а вулькан у Эўропе. Польшча ў часе апошняй вайны пратрымалася ўсяго толькі 28 дзён. Польскі народ перанёс самыя цяжкія зьнявагі ад нямецкага фашызму, аднак гэта ні чаму не навучыла Палякоў. Польская эміграцыя ў Лёндане ўжо рыхтуецца да захвату Беларускіх зямель аж да Дняпра. На беларускіх землях ніколі

ня было польскага насельніцтва. При самай дакладнай статыстыцы Палякі ў Беларусі складалі ў вагульнай лічбе менш за адзін процант. Каб апраўдаць свае імперыялістычныя мэты, дык Палякі крычаць, што Беларусы гэ- та асыміляваныя палякі. Бязумоў- на гэта няпраўда. Як памятае гісторыя, дык Беларусы ніколі не тэрыфіі папольску. Наш Бе- ларускі Народ заўсёды ганьба- ваў польскай мовай і польскай духовай культурай, бо ў Белару- саў ёсць свая мова — лепшая і багацейшая за польскую. Бе- ларускі Народ на сваёй мове стверыў найвялікшыя гістары- чныя помнікі.

Імперыялізм польскай эмігра- цыі мяшае кансалідацыі міжна- роднай грамадзкай думкі і ўт- верэньня міжнароднага адзіна- га грамадзкага фронту.

Беларуская Народная Партыя супроць імперыялістычных за- мераў, бо яны разбураюць салі-

дарнасьць народаў і мяшаюць
мірнаму сужыццю.

Мы ставім сабе канкрэтную
і ясную задачу — стварэньне
Н е з э л е ж н а е Б е —
л а р у с к а е Д э я р —
ж а в ы без захвату чужых
тэрыторыяў.

Мы стаім за поўнае вызвалене-
ньне ўсіх прыгнечаных народаў.

Мы за дружбу, за міжнародную
дэмакратычную брацкую салі —
дарнасьць.

— 0 — 0 — 0 — 0 —

СТАТУТ

Беларускай Народ- най Партыі.

1. Беларуская Народная Пар-
тыя ёсць вольнае аб'яднанне
людзей, якія самаахвярна працу-
юць на карысць і на славу Бе-
ларускага Народу на стварэнне
Незалежнай Бела-
рускай Рэспублі-
кі

2. Прызнанне і выкананне
праграмы і статуту БНП — неаб-
ходная ўмова для таго, хто ўсту-
пае ў Беларускую Народную Пар-
тыю.

3. Сябром БНП можа быць ко-
жны Беларус, незалежна ад таго
дзе ён радзіўся. Сябром Белару-
скае Народнае Партыі можа быць
і не Беларус, але калі ён ра-

дзіўся на Беларусі і хоча шчыра і аддана працаваць на карысць і славу Беларусі і яе народаў і на стварэнне незалежнасці для Беларусі.

Сябром БНП могуць быць як мужчыны, таксама і жанчыны якім спонілаем вазаімнасць гадоў ад нараджэння.

Усе сябры Партыі карыстаюцца роўнымі правамі.

4. Рэлігія ёсць прыватная справа кожнага сябра Партыі.

5. Кожны сябра Партыі імкнецца да таго, каб на Беларусі ня было рэлігійнай варожасці і каб рэлігіі, а тым больш тая, якую ён вызнае не выкарыстоўваліся-б на шкоду Беларусі.

6. Кожны сябра Партыі, дзе-б ён ня быў, ён павінен нястомна праводзіць агітацыю на ўсіх мовах, якія ён ведае і сярод усіх народаў аб неабходнасці стварэння Незалежнае Беларускае Дзяр-

ж а в и.

7. Кожны сябра Партыі павінен добра ведаць Праграму Партыі; кожны павінен сам усьвядомиць і усьведамляць другіх, што мы будзем **Н е з а л е ж н у ю** **Б е л а р у с ь** для таго, каб даць вольнае і матэр'яльнае забясьпечэнне ўсяму насельніцтву Беларусі, для таго, каб росквіт культуры на Беларусі адначасова служыў і на карысць усяму чалавецтву.

8. Сябры Партыі ня маюць права тварыць групы ўнутры Партыі; кожны сябра павінен адкрыта выказваць св.я пагляды перад усімі сябрамі Партыі. Адхіленьне паглядаў і прапановы таго ці іншага сябры, а таксама ўзаемная крытыка не павінна разглядацца як недружалюбны акт, а як таварыскае выпраўленьне.

Сябры Партыі ня маюць права ўваходзіць у розныя палітычныя групы і бяз ведама Партыі.

9. Кожны сябра Партыі ў што-
дзённай палітычнай працы па-
вінен праводзіць паліяды і
дырэктывы Партыі шчыра і ад-
дана:

а/. На выбарах сябра Партыі
абараняе тыя кандыдатуры, якія
вызначыла Партыя.

б/. На дыспутах і мітынгах
сябра Партыі абараняе ідэю,
праграму і тактыку Партыі.

в/. У штодзённым жыцці ся-
бра Партыі рупіцца аб сваім
культурным узроўні і аб сва-
ёй адукацыі, трымаючы цесную
сувязь са сваімі партыйнымі
таварышамі і кіраўнічымі вор-
ганамі Партыі ўзвышаючы іх
аўтарытэт.

10. Кожны сябра Партыі па-
вінен пашыраць і ўзмацняць
Партыю шляхам удзялення ў
не лік сяброў, а для гэтага
кожны сябра павінен груповаць
навакол сябе людзей, вядучь
іх нахіл і іх аддаюць Бо-
лерускай ідэі, а таксама

здольнасьці гэтых людзей.

11. Кожны сябра Партыі павінен плаціць сяброўскія складкі. Калі сябра па якой кольвек прычыне не ў стане плаціць сяброўскія складкі, дык ён аб гэтым павінен давесяці да рэдама кіраўніцтва партыйнага гуртка.

12. Асноваю Партыі з'яўляецца партыйны гурток. Гурток можа складацца пры наяўнасьці ня менш трох сяброў. Сябры гуртка згульным сходам выбіраюць старшыню гуртка, які выконвае адміністрацыйныя функцыі і нясе адказнасьць за маральна-палітычны стан сяброў гуртка.

13. Галасаваньне на партыйных сходах і на партыйных выбарах павінна быць заўсёды адкрытае.

14. Найвышэйшым законадаўчым і адміністрацыйным вор-

ганам з'яўляецца Усеагульнай
Партыйна З'езд.

15. Паміж з'ездамі Найвыш-
эйшым Цэнтральным Кіраўні-
цтвам органам з'яўляецца Партый-
ная Рада, якая складаецца з
асобаў абраных на Партыйным
З'ездзе.

16. Для штодзённай палітыч-
най і адміністрацыйнай працы
Цэнтральная Партыйная Рада
выбірае з ліку сваях сяброў
Палітычны Камітэт Партыі. Усе
загады і пастановы Палітычна-
га Камітэту Партыі згодна са
статутам і праграмай абавяз-
ковы для кожнага сябра Партыі.

17. Палітычны Камітэт Пар-
тыі прымае такую арганізацый-
ную структуру, якая найбольш
адпавядае палітычнаму стано-
вішчу дня і моманту. Аднак стру-
ктурна Палітычны Камітэт
будуецца з такім разьлікам,
каб ахапіць усе галіны палі-
тычнага жыцця.

18. Політичний Комітет Парти виділяє з ліку своїх сяброў Старшину Парти, його заступника і адказнага сакратара.

19. На Агульным Зьездзе Парти выбіраецца Кантрольная Камісія Парти, на абавязку якое ляжыць наступнае:

а/. Кантроль за правільным расходуваннем партыйных сродкаў.

б/. Кантроль росту Парти: праверка новых сяброў і зацвярджэнне іх.

в/. Разгляд і ўлагодненне нутраных партыйных непаладак.

г/. Маральна-політычнае выхаванне Парти.

20. Прыём у сябры і выключэнне з сяброў Парти робіцца партыйным гуртком,

а зацвярджаеца Кантроль-
най Камісіяй.

21. Сябры Партыі, якія не падпарадкоўваюцца партыйнай дысцыпліне і партыйным органам, ня плацяць сяброўскіх складак выключаюцца з Партыі.

22. Політичний Комітет і Рада Партії вибіраюцца на два гады.

XXXXXXXXXXXX

000

Q

Д. С. У Н Г. І

ВЫСНУТЫЯ НА ЗВѢЗДАХ БНІ:

ЖИВЕ БЕЛАРУСЬ!

і

БУДЗЕ ЖЫЦЬ!

ПРЭЧ ВОРАГАУ

НЕЗАЛЕЖНАЕ

БЕЛАРУСІ!

МІР ПАМІЖ НАРОДАМІ НАСТАНЕ

ТАШЫ, КЛІ УСЕ НАРОДЫ ВУДУЦЬ

ВОЛЬНЫМІ!

НЕ АДЗІН БЕЛАРУС
 НЕ ПАВІНЕН ІСЦІ ВАЯВАЦЬ ЗА
 ІНТАРЭСЫ ВОРАГАЎ БЕЛАРУСІ:
 ВАЛЬШАВІКОЎ, РАСЕИЦАЎ І ПАЛЯКАЎ!

БЕЛАРУСЫ ГУРТУЮЦЬСЯ НАВАКОЛ
 СВАЕ БЕЛАРУСКАЕ НАРОДНАЕ ПАР-
 ТЫ!

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ ПАРТЫЯ
 ІМКНЕЦА ПАЛЕПШЫЦЬ СТАНОВІШЧА
 НЕ АДНАГО ЯКОГА НЕБУДЗЬ КЛЯСУ,
 А УСЯГО БЕЛАРУСКАГА НАРОДУ.

Гэтым яна і адрозьніваецца ад
 усіх іншых партыяў.

Як нельга зрабіць, каб у гэтым
арганізме расла і разьвіна-
лася адна толькі, або дзве
часткі арганізма ў той час,
як увесь арганізм хворы, так
нельга і палепшыць палажэн-
ня аднаго класу ў народзе, ка-
лі ўвесь народ бедны.

На працягу трыццацігадовага
ўрадавання, паліпшаючы стан
аднаго работніцкага класу, ка-
муністы пусьцілі ў сьвет мілі-
ёны бязпрэтульных дзяцей, жа-
бракоў і ўдоваў, а ад гэтага
становішча работнікаў стала
ня лепшае а горшае.

**БЕЛАРУСКИ НАРОД: СЯЛЯНЕ І
РАБОТНІКІ вазьмеце ўсё гэта
над увагу і становяцца на
шлях БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ
ПАРТЫІ!**

—000000—

